

NESTNIK

Letnik XXI.

Celovec, petek, 19. avgust 1966

Štev. 33 [1264]

„Nacizem še vedno straši po Evropi“

S to ugotovitvijo je prejšnji teden italijanski minister Pretti postavil v pravo luč teroristično dejavnost na Južnem Tirolskem, ki je z umorom dveh italijanskih obmejnih uradnikov dosegla že tako nevarno raven, da bi jo moral z vso odločnostjo zavrniti in obsoditi vsak človek. Tukaj tudi pri najboljši volji ni več mogoče govoriti o akcijah, ki naj bi baje služile nemško govoreči manjšini v Italiji v njenem boju za vsestransko enakopravnost; tukaj je res na mestu le še ugotovitev, da gre pri tem za zločinski početje neodgovornih in nepopoljšljivih nestrpnostev, ki skušajo torpedirati vsake poskus miroljubnega reševanja odprtih vprašanj, ker v svoji nacistični miselnosti ne preneajo sožitja in prijateljstva med narodi.

Zadnji dogodki na Južnem Tirolskem so vrgli temno senco tudi na avstrijsko-italijanske odnose. Uradno se je Avstrija sicer takoj distancirala od dejavnosti teroristov, toda hkrati so jim določeni krogi v naši državi posredno in celo neposredno izrekli priznanje za njihovo »junaštvo« v korist južnih Tirolcev. To bi moralo biti resno svarilo odgovornim činiteljem v Avstriji, predvsem pa bi morali ob primeru Južne Tirolske končno spoznati, kako daleč lahko privede zavlačevanje pravične rešitve manjšinskih vprašanj.

Koroški Slovenci načelno odklanjamo vsako nasilje in se takih sredstev gotovo ne bomo posluževali. To pa nikakor ne pomeni, da bočemo prekrizanih rok v nedogled čakati na uresničitev enakopravnosti, ki nam je bila zagotovljena z državno pogodbo, kakor tudi nismo voljni mirne duše gledati početje tistih krogov, ki neovirano hujskajo proti nam in našim pravicam.

Če je bilo v zvezi z Južno Tirolsko ugotovljeno, da nacizem še vedno straši, potem bi isto pač lahko trdili tudi o razmerah pri nas. Kako naj bi sicer imenovali na primer sedanjo gonjo proti »Avstrijskemu leksikonu«, ki je razburil nacionalistične duhove, ker naveda tudi nekaj dvojezičnih krajevni imen in številke o dvojezičnem prebivalstvu na Koroškem. Izrečno z zadovoljstvom lahko ugotovimo, da v objavi teh stvarnih podatkov vidi »nevarnost za Koroško« le izginjajoča pečica večnega včerajšnjih (vendar pa toliko bolj glasnih) šovinističnih hujskačev, medtem ko je avstrijska demokratična javnost pozdravila leksikon kot dragocen ter nujno potreben objektiven prikaz avstrijske stvarnosti. Zato upravičeno pričakujemo, da se na merodajnih mestih ne bodo uklonili zahtevi po uničenju te publikacije, katere vrednost je zlasti v tem, da je napisana v pravem avstrijskem duhu.

Tako odločnost in politično zrelost avstrijske večine ter predvsem njenih vodilnih predstavnikov pričakujemo ne nazadnje tudi sprčo razvoja na Južnem Tirolskem, ki dovolj jasno kaže, kakšne sadove slej ali prej rodi vsaka popustljivost napram krogom, kateri v tej ali drugi obliki prispevajo, da lahko »nacizem še vedno straši po Evropi«!

Ameriški voditelji se bojijo da bi svet zvedel resnico o vietnamski vojni

Medtem ko že dolga leta trajajoča vojna v Vietnamu zahteva čedalje večje žrtve in se uničevanje po krivdi ameriške »miroljubne« politike vedno bolj nevarno širi tudi na Severni Vietnam, se ameriški vodilni krogi mrzlično trudijo, da bi ostala resnica o tej vojni v javnosti čim manj znana. Ta njihova prizadevanja, pregrniti resnico s plaščem vsiljenega molka, so se najprej omejevala le na notranje-ameriške razmere, v zadnjem času pa jih skušajo razširiti tudi na mednarodno področje, kar je le nov dokaz za to, kako Amerika pojmuje načelo nevmešavanja v notranje zadeve drugih držav.

V kolikor gre v tej zvezi za notranje-ameriške zadeve, je prišlo v začetku tega tedna v Washingtonu do značilnega »spopada« med pravosodjem in vlado. Parlamentarni odbor za preiskavo protiameriške dejavnosti je v zvezi z demonstracijami proti vietnamski vojni nameraval zaslišati nekaj oseb, ki pa so proti temu protestirale, nakar je tudi pristojni okrajni sodnik ugotovil, da tako zasliševanje nasprotuje ustavi. To je izzvalo v vladnih krogih preplah in so takoj našli 3 druge sodnike, ki so odločili, da se mora zasliševanje nadaljevati. Poleg tega pripravljata vlada poseben zakon, po katerem bodo v bodoče take demonstracije strogo kaznovane. Državljeni »najbolj demokratične« države torej ne bodo več imeli pravice, da bi svobodno izpovedali svoje mnenje, če s politiko svoje vlade ne bodo zadovoljni.

Toda ameriška »politika« nagobčnika« sega še dalje, namreč tudi na področje drugih držav, kakor je v zadnjem času dovolj jasno pokazal primer Francije. Ker so v francoskem radiu, tisku in televiziji stvarno poročali o vojni v Vietnamu, je ameriški veleposlanik uradno protestiral pri vladi v Parizu in zahteval, da mora biti francoska javnost o vietnamskih dogodkih obveščena v »ameriškem duhu«. Podobno skuša Amerika vplivati tudi na razmere v drugih državah.

Vsekakor pa je zelo dvomljivo, da bi Ameriki s takimi oblikami političnega varuštva uspelo prikriti resnico o strahotah, ki se po njeni krivdi dogajajo v Vietnamu. Narodi sveta so za svojo svobodo doprinesli že preveč žrtv, da bi si še naprej od kogarkoli pustili predpisovati njihovo mnenje.

Erhard zgublja svoj vpliv in ugled

Zahodnonemški kancler Ludwig Erhard se je znašel v velikih težavah. Odkar so pri deželnozborskih volitvah v največji nemški zvezni deželi prepričljivo zmagali socialdemokrati in se je s tem omajal položaj krščanskih demokratov tudi v zveznem merilu, skoraj ne mine dneva, da ne bi bila izrečena kritika na račun Erharda in njegove politike.

Ko je v Zahodni Nemčiji še neomejeno vladal stari Adenauer in so gospodarske razmere dopuščale, da je Erhard kot minister za gospodarstvo ustvarjal svoj »gospodarski čudež«, je bilo še »vse v redu«. Odkar pa je mali mož z debelo cigaro prevzel odgovornost tudi za državno politiko, njegov ugled stalno pada in se je trenutno znašel že na tako nizki ravni, da kritika na njegov račun ne prihaja več samo iz vrst opozicije, marveč čedalje bolj odločno tudi iz njegovega lastnega tabora.

Prejšnji teden je bilo v Bonnu govora celo o morebitni preosnovi vlade. Tozadevne vesti so zdaj sicer spet potihle, vendar pa se nadaljujejo napadi na Erharda, kateremu očita, da je »slab kapitan«. Posebno vlogo igra v tej gonji znani predsednik bavarske krščansko-socialne unije Franz Josef Strauß, ki morda ravno zdaj vidi novo priložnost, da bi se spet pojavil na parketu bonske politike.

Javnost vsekakor z zanimanjem pričakuje razplet sedanje »vojne« proti Erhardu, čeprav nihče prav ne verjame, da bi v doglednem času prišlo do bistvenih sprememb v Zahodni Nemčiji. Dokler bo namreč držala koalicijska CDU-FDP, ni računati s tem, da bi sedanja opozicija — SPD — prišla do odločilnejše besede — razen seveda, če bi pri prihodnjih državnozborskih volitvah dosegla potrebno večino.

Strašna neurja širom po svetu

Skoraj v vseh evropskih državah je prišlo v zadnjih dneh do strašnih katastrof, ko je večdnevni vročini nenadoma sledilo močno deževje, ki je na obširnih predelih povzročilo poplave. Z vseh strani prihajajo vesti o poplavljenih naseljih, o zasutih prometnih žilah in prekinjenih telefonskih zvezah. Stalno naraščajo števila smrtnih žrtev, kakor se nenehno večajo tudi podatki o povzročeni materialni škodi.

V Avstriji je neurje prizadelo skoraj vse zvezne dežele. Ponekod je bilo deževanje podobno vesoljnemu potopu in so posebno močno trpele prometne zveze, ki so bile prekinjene na neštetihih mestih. Ob vseh potokih in rekah je prišlo do poplav, ki so povzročile velikansko škodo. Tudi Koroška je bila prizorišče velikih katastrof, o katerih obširno poročamo na četrti strani današnje številke.

Med sosednimi državami je bila najbolj prizadeta Italija, kjer je neurje posebno močno divjalo v severnih predelih države. Voda je preplavila mnoge vasi in mesta, na campingih je vihar odnesel številne žotore ter odkrival strehe hiš, medtem ko so železniške proge in ceste zasuli zemeljski plazovi. Ob koncu

tedna je v Italiji pri neurju in prometnih nesrečah, ki jih je v veliki meri povzročilo neurje, zgubilo življenje najmanj 60 ljudi, med njimi veliko število tujih turistov, ki so v teh krajih preživljali svoj letni dopust. V italijanskih jezerih je utonilo 12 ljudi, ko so s svojimi čolni zašli v vihar. Strela pa je ubila osem oseb.

V Švici je neurje najbolj divjalo v ženevskem kantonu, kjer je vihar ruval drevesa in rušil poslopja. V Makedoniji in na obširnih področjih Grčije, kjer je mesec dni vladala velika vročina, je prišlo do močnega deževja, ki je povzročilo obširne poplave.

Pa tudi iz mnogih drugih predelov sveta poročajo o katastrofah, ki so povzročile ogromno škodo. Tako je prišlo na skrajnem vzhodu Sovjetske zveze do poplav, kot jih ljudje sploh še ne pomnijo. Prebivalce iz težko prizadetih krajev so evakuirali s helikopterji in amfibijskimi vozili. S področja Kitajske-mandžurske meje so morali preseliti okoli 2000 družin, ki so jih ogrožale narasle vode. Prav tako pa so se tudi obširni predeli v Ameriki spremenili v velikanska jezera, ko so reke prestopile bregove.

DEŽELNI GLAVAR HANS SIMA:

Koroška je dežela srečanj

Prejšnji teden je deželni glavar Sima v svojem govoru pri otvoritvi letošnjega sejma v Celovcu opozoril tudi na vlogo Koroške pri razvijanju in utrjevanju prijateljskih odnosov med sosednimi narodi in deželami ter med drugim poudaril:

● Koroška je na stikališču treh evropskih kulturnih krogov jugovzhodna gospodarska okretnica in dežela srečanj. Koroški sejem kot ogledalo gospodarskega življenja naše domovine deluje spodbudno v notranjeavstrijsko območje ter izžareva v vseevropski gospodarski prostor. Številne možnosti mnogovrstnih konkretnih stikov služijo z obsežnimi informacijami in realno gospodarsko izmenjavo v okviru naprednega tekmovanja resničnemu sporazumevanju med narodi.

● Koroški ljubimo svojo domovino, smo zvesti republiki ter spoštujemo posebnosti drugih narodov. Ta humana načela so merodajna za oblikovanje naše deželne politike. V okviru demokratične skupnosti si hoče Koroška zagotoviti pravičen delež na naraščajoči blaginji, je pa tudi pripravljena, da prispeva svoj delež v dobrobit republike Avstrije in v korist mednarodnega sporazumevanja.

● Koroška si prizadeva, da gradi svojo politiko na načelih tolerance z namenom, da se ohrani duhovna in osebna svoboda, da se omogoči svobodni razvoj osebnosti ter se poveča in obvaruje imetje vsakega deželana. Harmonično sodelovanje služi konstruktivni socialni politiki in s tem krepi demokratični oblik življenja. Koroški sejem naj bi tudi v bodoče prispeval k oblikovanju Evrope miroljubnih narodov.

„Nezgoda“ ali barbarstvo?

V teku enega samega tedna je prišlo na vietnamskem ozemlju do cele vrste dogodkov, ki prikazujejo ameriško vojno v tej deželi v posebno strašni luči. Najprej so ameriška letala »pomotoma« bombardirala neko vas, že naslednjega dne so ameriška letala prav tako »pomotoma« obstreljevala neko južnovietnamsko vojno ladjo (torej svoje lastne zaveznike), nekaj dni pozneje so ameriška letala bombardirala neko vas na entmilitariziranem pasu med obema vietnamskima deželama in še isti dan so ameriški helikopterji obstreljevali neko drugo vas, to sredo pa je z bombami obloženo ameriško letalo strmoglavilo na vietnamsko vas, ki je bila povsem porušena, njeni prebivalci pa ubiti.

Pri vseh teh primerih je bilo več ljudi ubitih, še več pa ranjenih. Z eno samo izjemo je pri napadenih objektih šlo za vojaške cilje, pri žrtvah pa za civilno prebivalstvo. Da takega načina vojskovanja nihče ne more zagovarjati, postaja počasi jasno tudi ameriškim krogom. Zato se trudijo, da bi javnost prepričali, češ šlo je za »nezgode« in »pomote«. Da pa po-

stane njihov cinizem še bolj očiten, izjavljajo, da je Amerika pripravljena plačati vsako odškodnino.

Toda vsi izgovori s »nezgodami« in »pomotami« ter vse obljube o odškodnini ubitih ne morejo več oživeti. Kljub vsem lepim besedam in trditvam ameriških voditeljev, da se bojujejo za svobodo, ostane namreč dejstvo, da je ameriška vojna v Vietnamu »najbolj barbarška«, kar jih pomni človeška zgodovina, kakor je pred nedavnim izjavila znana ameriška javna delavka. Takega mnenja pa je tudi vsa demokratična javnost širom po svetu, ki zato brez razlike svetovno-nazornega gledanja z vso odločnostjo zahteva konec vojne ter mirno rešitev vietnamskega vprašanja.

V ITALIJI:

Ostra kritika

na račun Avstrije in Nemčije

V zvezi z zaostritvijo razmer na Južnem Tirolskem je prišlo v italijanski javnosti in tudi v vladnih krogih do ostre kritike na račun Avstrije in Zahodne Nemčije, katerima Italijani očita, da podpirata dejavnost atentatorjev.

Tako je italijanski minister Luigi Pretti v zvezi s pogostnimi uboji in diverzantskimi akcijami na Južnem Tirolskem poudaril, da nacizem še vedno straši po Evropi. Resnica je, je dejal, da so sedanji atentatorji pravi nacisti, ki izenačujejo nasilje z bojem za veliko Nemčijo.

Posebej o vlogi Avstrije in Nemčije pa je minister Pretti izjavil: »V Avstriji in Nemčiji so mnoge osebnosti na javnih dolžnostih še zmeraj napačno prepričane, da gre za domoljube, ki enostavno protestirajo zaradi ločitve dela ozemlja z nemškim govornim jezikom. Ali ne vidi, da so atentatorji povezani z neofašistično organizacijo v Zahodni Nemčiji in Avstriji, ki ne skriva svoje nostalgije za starimi časi, niti ciljev.«

Posebej je minister Pretti — kakor pred njim že drugi člani vlade — ugotovil, da niti v Avstriji niti v Zahodni Nemčiji niso podvzeli ukrepov, ki bi morali biti po italijanskem mnenju »zelo odločni«. Na drugi strani pa je italijanski parlament odločne ukrepe na Južnem Tirolskem zahteval tudi od rimske vlade.

V 17. letu jugoslovanske udeležbe na Koroškem sejmu:

Obojestranska dobra volja je rodila sadove v preteklosti in jih bo tudi v bodočnosti

„Pred 17 leti je bilo z osebnimi stiki med zastopniki Trgovinske zbornice Slovenije in Celovškega sejma omogočeno skleniti skromen sejemski sporazum v okviru 100.000 šilingov. Od takrat so se stiki z našo sosedo Jugoslavijo na vseh področjih gospodarskega in kulturnega življenja razširjali v evropskem duhu. Posebej pa so se lahko krepi stiki z uspešnim sodelovanjem med gospodarskimi zbornicami Slovenije, Hrvaške in Koroške. Pobuda gospodarskih organizacij Slovenije in Hrvaške je že pred 10 leti omogočila zgraditev modernega jugoslovanskega paviljona na sejmu v Celovcu.

Za 17 sejmov od leta 1950 do 1966 so bili sklenjeni sporazumi v skupni vsoti 178,2 milijona šilingov, pri čemer dokazuje sporazum za sejem 1966 z najvišjo vsoto od obstoja v višini 40 milijonov šilingov očitno uspešen razvoj gospodarskih stikov sejma s prizadetima gospodarskima zbornicama Slovenije in Hrvaške od leta 1950 naprej.

Razen tega pa vsakoletna gostovanja dunajske Revije na ledu v sejemski dvorani v Celovcu niso prinesla le gospodarskih prednosti z množičnimi obiski, pač pa pospeševala tudi jugoslovanski turizem proti Avstriji in zelo pripomogla k zblizanju ljudi južno in severno od Karavank.“

S temi besedami je jugoslovansko udeležbo na Avstrijskem lesnem sejmu v sejemski številki ljubljanskega „Gospodarskega vestnika“ ocenil direktor Friedrich Gutschmar. O pomenu tega sejma in jugoslovanske udeležbe na njem pa so spregovorili tudi številni drugi predstavniki Slovenije in Koroške. Iz njihovih prispevkov povzemamo naslednje bistvene ugotovitve:

Opozarjajoč na prizadevanja po nadaljnji intenzivaciji gospodarskega in kulturnega sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo, ki jih ugotavljamo pri odločilnih osebnostih obeh držav, je celovski župan, višji vladni svetnik Hans Ausserwinkler, med drugim zapisal: „Del teh stikov je vsako leto očiten v Celovcu: jugoslovanski paviljon na prostoru avstrijskega lesnega sejma je 11 dni v letu privlačnost za stotisoče sejemskih obiskovalcev. Karkoli že pokažejo, je del Juga, ki mu velja hrepenenje po čistiški popotniški, pa tudi

dokaz zmogljivosti in posebnosti gospodarstva naše sosedne dežele

s katero nas že stoletja družijo tesni stiki, katerih okrepitev mora biti in ostati naše obojestransko prizadevanje.

Mislím, da naša prihodnost ne more temeljiti na zapiranju na kateremkoli področju, prav gotovo pa ne na področju turizma. Tako kot je ena izmed koroških privlačnosti v tem, da se od tu lahko pride po najkrajši poti na Jadran, tako bo gotovo spadalo tudi k mikavnostim Slovenije, da je samo nekaj ur oddaljena od Visokih Tur in Vrbskega jezera. Zato je naša želja, da bi evropska cesta E 94, ki vodi čez Koroško in Ljubelj na jug, pa tudi z juga čez Ljubelj na Koroško, kmalu postala resničnost.“

Predsednik koroške zbornice obrtnega gospodarstva inž. Werner Pfriemer je v svojem prispevku najprej poudaril pomen do-

sedanjih sejemskih sporazumov in dejal, da so v precejšnjem obsegu zajeli

blago, ki ga redne blagovne liste niso zajemale

in da prav zaradi tega sejemskih sporazumov „ne gre podcenjevati v razvoju obojestranskih gospodarskih stikov“. Namigujoč na željo po še večji udeležbi Jugoslavije na tem sejmu je dejal, da bi koroške firme „zelo pozdravile, če bi jugoslovanska stran pri realizaciji sejemskih sporazumov bolj posegla po specifično koroški proizvodnji. Pri tem bi bilo treba predvsem misliti na naše tekstilno blago, na stroje za žagarsko in

Mednarodna zadružna zveza pred kongresom na Dunaju

Začetkom prihodnjega meseca bo Dunaj prizorišče kongresa ene najmočnejših mednarodnih organizacij. V kongresni dvorani v Hofburg se bo 5. septembra sestal kongres Mednarodne zadružne zveze, ki združuje okoli 550.000 zadrug iz več kot 50 držav sveta. Kongres bo zastopal 85 % vseh zadružnih organizacij na svetu.

V Mednarodni zadružni zvezi združene zadrug in njihove osrednje organizacije štejejo blizu 200 milijonov članov. Najmočnejše so v tej zvezi zastopane kreditne zadrug; teh je 310.000. Na drugem mestu stoji 98.000 kmetijskih zadrug, na tretjem pa 56.000 delavskih produktivnih in rokodelskih zadrug. Konzumnih zadrug združuje zveza 51 tisoč, gradbenih zadrug pa 22.000.

Priprave za kongres so prevzele avstrijske konzumne zadrug, ki združujejo 440.000 družin in ki posedujejo 1600 poslovalnic, 44 trgovskih hiš in 88 proizvodnih podjetij. Kongres bo v glavnem razpravljal o strukturnih spremembah v zadružnem gibanju, o tehnični pomoči deželam v razvoju in o reformi zadružnih načel, o čemer se kongresi Mednarodne zadružne zveze bavijo že od leta 1937 naprej.

lesnopredelovalno industrijo, na dvigalnike in na elektronske naprave“. Nadalje je predsednik Pfriemer opozoril na to, da je celovski sejem edini lesni sejem v območju EGS in EFTA. Spričo tega bi morala Jugoslavija na njem še bolj sodelovati, ker ima enako kakor Avstrija svoje tržišče za les na evropskem zahodu.

Na vprašanje o možnostih neposrednih stikov med podjetji to in onstran meje pa je predsednik Pfriemer dejal: „Neposredno sosedstvo že samo po sebi omogoča gojitev neposrednih stikov med proizvajalci in potrošniki tu in tam in s tem olajšuje vse stike. Odkar so bile odpravljene obmejne ovire, bodo lahko gospodarstveniki z obeh strani meje bolje spoznali tudi tisti razvoj, ki se je v času omejevanja potovanj v obeh državah razvijal kot za zaveso. Poglabljanje spoznavanja širokih sprememb v gospodarski strukturi bo brez dvoma omogočilo najti nove poti k gospodarskemu sodelovanju. Mislím, da lahko napovem, da bo občutna napetost delovnega trga v Avstriji omogočila kooperacijo z izkoriščanjem prostih zmogljivosti pri jugoslovanskih podjetjih v obliki plemenitenja. Kolikor vem, za razvoj na tem področju na avstrijski strani ni resnejših ovir.“

Predsednik gospodarske zbornice SR Slovenije Drago Dolinšek pa je v sejemski številki ljubljanskega „Gospodarskega vestnika“ med drugim zapisal: „Ugotovimo lahko, da tudi avstrijska stran soglašala z nami v pozitivnih ocenah dosedanjega izvajanja sejemskih sporazumov. To nedvomno potrjuje njihova pobuda, da se letošnja kvota za blagovno menjavo po celovškem sejemskem sporazumu poveča od lanskih 16 milijonov na 20 milijonov šil. v obeh smereh.“

Nove oblike sejemskih sporazumov

„Na gospodarski zbornici SR Slovenije razmišljamo o možnostih, da sedanje bilateralne sejemске sporazume postopoma preoblikujemo v multilateralni kliring, v katerega bi bile zajete avstrijske in italijanske obmejne pokrajine ter SR Slovenija in Hrvaška. S tripartitnimi posli v okviru sejemskih sporazumov bi se morda še povečala dosedanja stopnja sejemskih realizacij, hkrati pa bi na ta način ublažili ovire, ki jih zdaj še predstavljajo obstoječe ekonomsko-politične grupacije za blagovno menjavo med našimi tremi deželami.“

Celovškega sejma ne cenimo le kot mesto za sklepanje trgovinskih kupčij, v njem vidimo tudi novo priložnost za medsebojno spoznavanje glede morebitnega sodelovanja na področju proizvodnje in investicij. Medtem ko smo na tem področju nekoliko bolj uspešni s Štajersko, pa na Koroškem prav gotovo še obstoje številne neizrabljene možnosti.“

POŠIROKEM SVETU

WASHINGTON. — V ameriškem mestu Chicago — kakor tudi v številnih drugih krajih — je spet prišlo do spopadov med belimi rasisti ter črnimi demonstrantli, ki so zahtevali enakopravnost. Pri enem teh spopadov je okoli 1000 belcev s kamenjem, steklenicami in jacy pričakalo nekaj 500 črnih demonstrantov. Rasisti so skušali uničiti tudi avtomobile udeležencev pohoda, vendar jim je to preprečilo nekaj 500 policistov, ki so branili borce za državljanske pravice. Beli rasisti so bili „oboroženi“ tudi s transparenti, na katerih je bilo zapisano: „Oblast belcem — ubijte umazane črnce!“ Vmes so hodili člani ameriške nacistične stranke, delili rasistom lalake in kljukaste križe ter jih vzpodbujali k nasilju.

MADRID. — Iz mnogih španskih mest poročajo o čedalje močnejšem sindikalnem gibanju, ki je usmerjeno proti Francovi vladi ter njenemu zatiranju delavskih svoboščin. V zadnjem času se začela španska policija aretirati tudi tiste sindikalne voditelje, ki jih je imenovala vlada sama. Španski delavci zahtevajo povečanje minimalnih mezd, pravico do stavke in svobodno volitve sindikalnih funkcionarjev.

NEW DELHI. — Minuli ponedeljek sta Indija in Pakistan praznovala 19. obletnico neodvisnosti. Ob tej priložnosti so bile v New Delhiju in Karačiju velike slovesnosti, vodili državni obeh držav pa so v svojih poslanicah poudarili naloge, ki čakajo deželi v bodoče na notranjem področju in v zunanji politiki. Glavni točki v poslanicah indijskih voditeljev sta bili mobilizacija širokih ljudskih množic za izvedbo gospodarskega načrta ter politika miroljubne koeksistence.

LONDON. — Odbor spodnjega doma britanskega parlamenta bo jeseni podrobno proučil britanski program za vesoljska raziskovanja, ki stane Britanijo letno 5 milijonov funtov šterlingov.

BUDIMPESTA. — Med svojim obiskom na Madžarskem je danski zunanji minister Per Hækkerup izjavil, da je Danska naklonjena neposrednim pogajanjem med članicami atlantskega in varšavskega pakta o problemih evropske vrnosti. Glede vietnamske vojne je danski minister dejal, da nobena od bojujočih strani ni zmožna doseči zmage, ne da bi tvegala izbruh nove svetovne vojne. Po njegovem mnenju je treba začeti s pogajanjem. Je prej pa ukiniti vojaške akcije in prenehati s tujim vmešavanjem v vietnamske zadeve.

NEW YORK. — Ameriški predsednik Johnson je znova izjavil, da v vietnamski vojni ni mogoče pričakovati hitre ameriške zmage. Ničče je ne more časovno napovedati, kakor ni mogoče povedati, koliko ljudi bo potrebnih za vojno in koliko časa bo treba vzdržati. „Ameriški narod se mora zavedati, da hitra zmaga ni mogoča; svet pa se mora zavedati, da Amerika ne bo odnehala.“

JOHANNESBURG. — Južnoafriška policija je začela široko zasnovano akcijo proti domačemu črnemu prebivalstvu. Predmetje Johannesburga, kjer živi okoli 80.000 Afričanov, je bilo v zadnjem času že večkrat prizorišče velikih ponočnih racij, pri katerih so aretirali okoli 5000 oseb. Na zunanji skušajo beli rasisti to početje prikazati kot humano akcijo, ki da ima namen, črno predmetje očistiti kriminalcev, potepuhov in drugih „nezaželenih“ oseb, v resnici pa gre le za novo preganjanje domačinov.

HANOI. — Med bombardiranjem „vojaških“ ciljev na ozemlju Severnega Vietnama so ameriška letala porušila spet nekaj vasi, kjer je bilo ubitih večje število civilistov. Enega teh napadov so ameriški bombniki izvedli prav v trenutku, ko so vaščani reševali svojce iz ruševin poslopij, katere je razdeljal straten vihar. Med napadom je bila razdejana tudi neka katoliška cerkev, v kateri so imeli verniki pravkar svojo pobožnost.

BERLIN. — Predsednik državnega sveta Nemške demokratske republike Ulbricht je ob pletenici zgraditve berlinskega zidu znova pozval zahodnonemško vlado in senat zahodnega Berlina na pogajanja z vzhodnonemško vlado o normalizaciji odnosov med obeh nemških državama. Po njegovih besedah je to edina pametna pot za mednemško sporazumevanje in zblizevanje.

Delovne skupnosti — motor za napredek gorskih kmetov

(Konec)

SKUPNOST KIENBERG V ŠTEVILKAH

Preusmeritveni načrt je obsegal investicije v višini 17,4 milijona šilingov. Od tega zneska je odpadlo na

gradnjo cest in potov	12,3 %
zboljšave zemlje	9,3 %
zboljšanje živinoreje	16,6 %
gozdarstvo	5,1 %
poslopja	29,3 %
mehanizacija	33,4 %

Investicije so hektar reducirane kmetijske površine bremenile s 33.000 šilingi, kmetije pa v povprečju s 362.940 šilingi.

Preusmeritev se je pričela leta 1958 in je bila do konca 1965 realizirana s 13,2 milijona šilingov investicij. Posamezni preusmeritveni ukrepi so izvedeni:

gradnja cest in potov	75 %
zboljšave zemlje	25 %
zboljšanje živinoreje	33 %
gozdarstvo	11 %
poslopja	62 %
mehanizacija	75 %

Leta 1958 je skupnost po hektarju kmetijske površine porabila za nakup gnojil 210 šilingov, leta 1965 pa 704 šilinge. Leta 1958 je skupnost porabila 174.100 kg gnojil, lani pa 582.000 kg.

Površina pod žitom je bila v tem času skršena od 46 na 15 %. V tem času je bilo zgrajenih gnojničnih jam v obsegu 2294 kubičnih metrov, silosov pa v obsegu 3709 kubičnih metrov. Na GZE odpade sedaj 3 kubične metre gnojnične jame in 6,2 kubična metra silosnega prostora. Molznost se je v skupnosti — vsi člani so vključeni v molzno kontrolo — dvignila od 2390 kg mleka na kravo leta 1958 na 3493 kg leta 1965, 9 kmetij pa je preseglo hlevsko povprečje 4000 kg mleka na kravo in leto.

V skupnosti se je kosmati donos dvignil v tem času za 127 %, dohodek po delovni sili za 92 %, kmetijski dohodek pa za 86 %. Kar tiče ročne delovne sile v skupnosti, odpade na 10 ha reducirane kmetijske površine le še 1,6 oseb za delo.

Skupnost je s tem presegla intenzivnost kmetijskih obratov, ki so knjigovodsko za-

jeti v avstrijskem proizvodnem rajonu „obrobje vzhodnih Alp“ (Alpenstrand).

TUDI GORSKI KMET JE POMEMBEN GOSPODARSKI FAKTOR

Ob zaključku le še nekaj pokazateljev efekta takega pospeševanja gorskih kmetov.

Od leta 1961 je skupni avstrijski izvoz narasel za okroglo 10,3 milijarde šilingov na 49,6 milijarde šilingov. Narasel je torej za 33,1 %. Na skupnem izvozu je bil izvoz kmetijskih pridelkov udeležen leta 1961 s 1630,8 milijona šilingov. V naslednjih letih je ta udeležba vidno narasla in je lani znašala že 2378,5 milijona šilingov. Pri izvozu kmetijskih pridelkov je prišlo torej do porasta za 45,7 %.

Glavni delež na kmetijskem izvozu ima zadnja leta živalska proizvodnja. Lani je 1806,2 milijona šilingov ali 80 % vsega avstrijskega kmetijskega izvoza odpadlo na izvoz živine, mesa in mesnih izdelkov ter mlečnih izdelkov. To pa so v glavnem produkti alpskega kmetijstva, torej gorskih kmetov. V ravninskih predelih Avstrije namreč kmetje opuščajo živinorejo na račun žita in sladkorne pese ter koruze, ki so v proizvodnji cenejši od mleka in mesa. Štetja goveje živine v zadnjih letih kažejo, da je po avstrijskih zveznih deželah s pretežno ravnin-

skimi predeli število goveje živine nazadovalo za 44.370 glav, medtem ko je po zveznih deželah pretežno alpskega kmetijstva napredovalo za 28.530 glav.

Spričo tega trditve, da gorski kmetje v Avstriji največ prispevajo k izvozu kmetijskih pridelkov, ni pretirano, kakor tudi nikakor ni pretirana skrb za njihovo pospeševanje in za njihov gospodarski napredek. Pomen pospeševanja gorskih kmetov se kaže tudi na uvozni strani kmetijskih pridelkov. V zadnjih petih letih se je celokupni avstrijski uvoz dvignil za 41,4 % od 38,6 na 54,6 milijarde šilingov, delež uvoženih kmetijskih pridelkov pa je narasel le za 39,9 % od 5653 na 7912 milijonov šilingov. Pri tem je treba vendar upoštevati, da od uvoza odpade nad 3 milijarde šilingov za uvoz žita in mlečnih izdelkov ter sadija in zelenjave, medtem ko odpade na uvoz živine, mesa in mesnih izdelkov ter mlečnih izdelkov in jajc le dobro milijardo šilingov.

Da pri vsem tem udeležba gorskih kmetov pri preskrbi domačega trga s svojimi naročajočimi zahtevami ni upoštevana, in da nista upoštevana tudi njihov delež na lesu, ki gre vsako leto v izvoz, kakor tudi njihov ostali družbeni doprinos, bodi k tej utemeljitvi ob koncu še posebej dodano.

Blaž Singer

V svetovno znani Postojnski jami:

Dnevno do 14.000 obiskovalcev

Pred nedavnim so v Postojnski jami izročili prometu drugi del krožne proge in tako povečali zmogljivost jamske železnice od prejšnjih 6000 na 14.000 obiskovalcev na dan. Potreba po takšni izpopolnitvi se je pokazala že takoj po zadnji vojni, ko je število obiskovalcev v tej svetovno znani jami začelo skokoma naraščati in stare naprave nikakor več niso zmogle prevoza turistov. Uprava se je zato odločila, da bo v jami izvedla takšen železniški sistem, ki bi zagotovil hiter in varen prevoz — namreč krožno progo, ki bi omogočila obratovanje brez obračanja vlakov.

Do leta 1960 so zgradili prvo fa-

zo, to je zanko pri vходу z dvotirnim peronom na postaji „Vhod“, remizno za lokomotive in vagončke ter dvotirno progo do izstopne postaje „Velika gora“. Ta ureditev je omogočala dnevno prevoz kakih 6000 potnikov in so računali, da bo s tem vprašanje rešeno za daljšo dobo. Toda kmalu se je pokazalo, da tudi ta ureditev ne zadošča več, kajti obiskovalcev je bilo čedalje več, zato se je morala uprava odločiti za zgraditev polne krožne proge. Zgrajena je bila zanka tudi na koncu proge, tako da zdaj kroženje vlakov poteka brez obračanja in je zagotovljen prevoz do 14.000 potnikov na dan.

Krožno progo druge faze predstavlja velika zanka, ki poteka v predoru od izstopne postaje „Velika gora“ do vstopne postaje „Koncertna dvorana“. Ta postaja je dvotirna s širokim peronom ter leži 4 metre pod tlemi „Koncertne dvorane“. Od tu se proga vrača v loku proti postaji „Velika gora“, kjer se po izstopu iz predora priključi na izvozni tir. Na tem delu prekorači proga rov „Malih jam“ z mostom, ki se v dolžini 10 metrov razpenja 13 metrov nad rovom. Nova faza krožne proge je dolga okoli 560 metrov in poteka skoraj v celoti po predorih, katerih skupna dolžina znaša 510 metrov.

C filmski kulturi

V zadnji številki našega lista smo na tem mestu govorili o tem, če in kdaj je film prava umetnost, danes pa hočemo povedati nekaj besed o tako imenovani filmski kulturi, s katero mislimo na odnos do filmske umetnosti oziroma na odnos do posameznega filma, ko ga gledamo in nato komentiramo.

Gledanje katerega koli filma zahteva celovito doživetje predvajane dela. Le prečesto se dogaja, da gledalec ne zna filma tako gledati, ker se premalo potrudi, da bi posamezne dogodke smiselno povezoval. Mlajši otroci zaradi svojega duševnega razvoja sploh še ne morejo filma dojeti kot celoto, pa tudi odrasli ljudje pogosto prav težko sledijo poteku dejanja in četudi gledajo veliko umetnino, ki je lahko prav preprosto izločeno.

Za vsestransko razumevanje filma, za vrednotenje umetniških in neumetniških del, torej za izbor, ki bi bil potreben vsakomur (saj je vendar škoda denarja in časa za ogled vseh filmov!), je potrebna posebna razgledanost, nujno je vsaj temeljno znanje o filmu, pa tudi navajenost na gledanje filma. Doživeti ga moramo kot celoto, šele potem si pojasnimo posamezne zveze, razmišljamo o značaju junakov, podoživljamo prve vtise — skratka: doživeti ga moramo v sebi in se ga toliko časa ne osvobodimo, dokler si ne pojasnimo vseh nejasnosti, vseh pomislekov, dokler si ga ne razložimo.

Vse to skupaj vzeto lahko imenujemo filmsko kulturo in če bi imeli filmski gledalci primerno razvito stopnjo filmske kulture, se ne bi mogel tako bohotiti film, za katerega upravičeno trdimo, da gledalce ponemlja ter jih prikraja za zdravo razvedrilo in zabavo, da o umetniškem užitku niti ne govorimo.

Vendar pa ustrezna stopnja filmske kulture človeku ni prirojena, marveč si jo mora šele pridobiti oziroma si jo postopoma razviti. Človek se lahko na vseh področjih sam izobražuje, zakaj se potem ne bi mogel tudi na področju filmske kulture? Začeti je treba z lažjimi filmi, nato pa stremeti za tem, da bomo skušali razumeti tudi zahtevnejša dela.

Druge stvar, ki prav tako spada k filmski kulturi, pa je komentiranje filmov. Imejmo za osnovno pravilo, da o filmu, ki ga nismo razumeli, tudi ne bomo širili svojega posebnega „pametnega“ mnenja. Zelo nevljudno in nekulturno je namreč vsiljevati sodbe o posameznih filmih, češ da so »blazen dolgčas, neumnost, kozlarija« in še kaj podobnega. Tudi kadar odklanjamo, kadar negativno ocenjujemo, moramo obraniti kulturni odnos, zlasti pa kulturni ton v svojih sodbah. Zavedati se moramo, da vsak človek po svoje doživlja in dojema vsako stvar, zato je boljše, če pred lastno sodbo prisluhnemo tudi še mnenju drugih, zlasti bolj izkušenih in bolj izobraženih.

Predvsem pa je potrebno hotenje, s katerim se moremo filmu približati ne le kot pasivni iskalci praznega razvedrila in cenene zabave, kot površni in zato pogosto krivični ocenjevalci, marveč kot ljudje, ki hočejo mnogo več: iskati tudi v filmu poti do umevanja umetnosti, kajti umetnost nas nikoli ne pušča prazne, nezadovoljne in dolgočasne.

Učenjaki že v otroški dobi

Ko so pred leti v Ameriki poročali o 11-letnem Bobbyju Gordonu, ki je bil imenovan za doktorja kemije, je šla ta vest kot velika senzacija po vsem svetu.

Kot petleten fantič je Bobby več vedel o kozmografiji kot marsikateri astronom. Poznal je latinska imena 180 ozvezdij in natanko njihovo pot. Toda dejstvo, da je s šestimi leti, torej v starosti, ko se drugi otroci šele začnajo učiti z abecedo, že napisal knjigo o atomu, je prestrašilo njegovo mater. Uredila mu je majhen laboratorij in Bobby je ravnal z epruvetami kot izkušen alkimist. Njegovo delovno področje mu je kmalu postalo preozko in je mater prosil, naj mu preskrbi profesorja. Bilo mu je ustrezno in začel je s sistematičnim študijem. Ko je slavil svoj enajsti rojstni dan, je opravil izpite; leto pozneje je zagovarjal doktorsko tezo in z odliko napravil doktorat.

Vendar pa Bobby ni bil edini »prezgodnji učenjak«. Heinrich Heineken iz Lübecka je že z desetimi meseci poznal imena vseh predmetov iz njegove neposredne okolice. S petnajstimi meseci je ta čudežni otrok začel študirati zgodovino; še preden mu je bilo dve leti, pa se je mali Heinrich začel učiti latinščino in francoščino. Toda ta pretirani in prezgodnji duševni napor se je kmalu usodno končal z izčrpanjem: mladi učenjak je umrl star komaj pet let.

Podobno usodo je doživel tudi Phillipe Baratrier, ki je z dvema leti začel študirati jezike. Star 12 let je znal več evropskih in orientalskih jezikov, odličen je bil v matematiki in filozofiji ter je napisal tudi neko razpravo. Ko je imel 14 let, so ga na univerzi v Halle nagovarjali, naj se poteguje za mesto profesorja, toda z devetnajstimi leti je umrl zaradi vnetja hrbtnega mozga.

Kulturne drobtine

Orkester radiotelevizije Ljubljana se trenutno pripravlja za svoj nastop v Celovcu, kjer bo 26. septembra pod vodstvom dirigenta Sama Hubada začel redno koncertno sezono. Komorni zbor RTV Ljubljana pod vodstvom Lojzeta Lebiča pa bo septembra gostoval na Poljskem, kjer bo sodeloval na glasbenem festivalu v mestu Bydgoszcz.

Slovenski orkester je imel v ponedeljek v Ljubljani jubilejni koncert ob 15-letnici svojega obstoja. V teh letih je imel ta reprezentančni ansambel več kot tisoč nastopov v 237 krajih doma in v tujini.

Mednarodna federacija prevajalcev je na svojem zasedanju v Lahiju na Finskem sprejela več pomembnih sklepov, ki bodo bistveno prispevali k krepitvi sodelovanja prevajalcev iz raznih držav. Med drugim je tudi predlagala, naj bi UNESCO ustanovila posebno mednarodno nagrado za prevajalce.

Folklorna skupina kulturno umetniškega društva „Koča Racin“ iz Skopja je odpotovala na večtedensko turnejo po Zahodni Nemčiji in Avstriji. V Hamburgu se bodo skupski folkloristi udeležili tudi mednarodnega folklornega festivala.

Društveno življenje Slovencev

Mnogokrat si Slovenci očitamo (to ne velja samo za nas na Koroškem, marveč za Slovence v celoti), da smo premalo družabni, da živimo vsak zase in se ne menimo za družbo. Kako je v resnici s tem,

nam povedo podatki o društvenem življenju v Sloveniji, kjer so lani našli 6877 registriranih društev, med katerimi pa še niso všete najrazličnejše družbenopolitične organizacije.

Na podlagi teh podatkov so bila v republiškem registru vpisana 204 društva, ki delujejo na območju vse Slovenije oziroma vsaj na območju dveh ali več občin, v občinskih registrih pa je bilo vpisanih nadaljnjih 6673 društev, katerih dejavnost obsega območje ene same občine. Največ, in sicer 1281, je bilo gasilskih društev, takoj zatem pa so s 1200 društvi sledile organizacije Rdečega križa. Kulturno-prosvetnih društev je bilo 829, nato pa so sledila različna druga društva po naslednjem vrstnem redu: športnih društev je bilo 532, lovskih in ribiških 315, raznih strokovnih društev 440, invalidskih 338, društev ljudske tehnike 315, raznih športnih društev 314, društev prijateljev mladine 284, turističnih 183, planinskih 100, taborniških 76, šahovskih 56, poštinskih 54, društev rezervnih oficirjev in podoficirjev 53, filatelističnih 45, raznih znanstvenih društev 44, študentskih 26, esperantskih 15, duhovniških 7 in raznih drugih društev še skupno 162. K vsem tem društvom pa je seveda treba prišteti še njihove zveze.

Če upoštevamo, da je imela Slovenija lani okoli 1.650.000 prebivalcev, pridemo do zaključka, da je prišlo povprečno na vsake 240 prebivalcev po eno društvo.

TEDENSKI SPORED POLETNIH KULTURNIH PRIREDITEV

● BREZE:

19. 8. — Brecht: **GOSPOD PUNTILA IN NJEGOV HLAPEC MATTI**
20. 8. — Brecht: **GOSPOD PUNTILA IN NJEGOV HLAPEC MATTI** (zadnja predstava)
21. 8. — Hochwälder: **SVETI EKSPERIMENT**
24. 8. — Hochwälder: **SVETI EKSPERIMENT**
25. 8. — Hochwälder: **SVETI EKSPERIMENT**
26. 8. — Hochwälder: **SVETI EKSPERIMENT**
27. 8. — Hochwälder: **SVETI EKSPERIMENT** (zadnja predstava)

Začetek predstav na Petrovi gori ob 20. uri.

● LJUBLJANA:

19. 8. — **DRŽAVNO OPERETNO GLEDALIŠČE**, Budimpešta
24. 8. — **SATIRIČNI KABARET** „Molla 66“
26. 8. — **ŽENSKI ZABAVNI ORKESTER** „Chiovini Marthe“, Budimpešta

Začetek predstav ob 20.30 uri v Križankah.

„Deutschnationale Zusammenhänge“

Pod zgornjim naslovom je objavila mesečna revija »Die österreichische Nation« (štev. 718, letnik 1966 daljši članek, v katerem opozarja na hujšaško gonjo nemških nacionalistov na Koroškem in sploh v Avstriji v zvezi s publikacijo »Österreich-Lexikon«, o katerega prvem delu smo pred nedavnim poročali tudi v našem listu. Ker so bila v tej knjigi pri nekaterih koroških krajih omenjena tudi slovenska krajevna imena ter navedeno število pri ljudskem štetju leta 1951 ugotovljenih slovensko in dvojezično govorečih prebivalcev, je završalo v nacionalističnih krogih. Očitno v duhu nacistične prakse, ko so na grmadah zgorle mnoge knjige, so ti krogi zahtevali, da je treba leksikon uničiti. V članku pod zgornjim naslovom zavzema »Die österreichische Nation« stališče k tej gonji. Zaradi zanimivih ugotovitev ponatiskujemo celotni članek tudi v našem listu.

Uredništvo

Vor uns liegt die »Parlamentskorrespondenz« vom 15. Juni 1966, die von einer Anfrage des FPÖ-Abgeordneten Dr. van Tongel an den Bundesminister für Unterricht, Dr. Piffli-Perčević, berichtet. Ihr zufolge ereiferte sich der Sprecher der FPÖ vor allem darüber, daß das vom »Österreichischen Bundesverlag« und vom »Verlag für Jugend und Volk« gemeinsam herausgebrachte »Österreich-Lexikon« in seinem bereits erschienen I. Band (A—K) bei jenen Kärntner Gemeinden, die bei der Volkszählung von 1951 mindestens 20% slowenisch und doppel-sprachig Einwohner aufwiesen, wahrheitsgemäß auch diesen Hundertsatz sowie — in Klammer — die slowenischen Ortsnamen anführte, und verlangte allen Ernstes die »Einstampfung des Werkes!

Es steht dem Vertreter der FPÖ, die sich als einzige österreichische Partei nicht zum österreichischen, sondern ausdrücklich zum »deutschen Volk« bekennt und trotzdem (oder vielleicht gerade deswegen?) von Wahl zu Wahl an Stimmen verliert und bei den heurigen Nationalratswahlen nur mehr sechs (von insgesamt 165) Sitzen zu erringen vermochte, die man also als »Partei der deutschnationalen Minderheit« bezeichnen kann, schlecht an, sich über objektive Berichterstattung auch gegenüber den anderen nationalen Minderheiten in Österreich aufzuheben. Dies umso weniger, als es ja auch keinen Sprecher der beiden staatstragenden Großparteien bisher infiel, wegen der ausführlichen Würdigung der FPÖ auf den Seiten 343 und 646 die Vernichtung dieses ausgezeichneten Nachschlagewerkes zu verlangen.

Wir sind dem Ursprung dieser für eine Partei — die sich offiziell »freiheitlich« nennt — recht eigenartigen »Forderung« nachgegangen und dabei auf recht interessante »Zusammenhänge« gestoßen.

Den »Startschuß« hat der »Südpres-Pressendienst der Arbeitsgemeinschaft für Südkärnten« gegeben, mit dem wir uns daher etwas näher beschäftigen wollen. Er wird von einer »Österreichischen Landsmannschaft« in Wien herausgegeben, deren Monatsschrift den sinnigen Titel »Eckartote deutscher Kultur- und Schutzarbeit« trägt und die sich selbst als ideologischen Nachfolger des seinerzeitigen »Deutschen Schulvereins Südmärk« fühlt. Verantwortlicher »Schriftleiter« der »nach Bedarf« erscheinenden hektographierten Pressekonferenz ist Herr Dr. Viktor Miltschinsky, ein 79-jähriger pensionierter Mittelschulprofessor, der seinerzeit als VdU-Landesparteiobmann von Wien auch politisch in Erscheinung getreten ist. Nachdem konservative und sozialdemokratische österreichische Patrioten sich auf den zahlreichen Staatsvertragskonferenzen demütigen und für Untaten — die sie nicht begangen hatten — Rede und Antwort stehen mußten und mit diesem Opfer entscheidend dazu beigetragen hatten, daß der Staatsvertrag von 1955 die Kärntner Südgrenze endgültig sicherte, erblickte Anfang 1956 unter anderen deutschnationalen Pressezeugnissen auch »Südpres« das Licht der Welt. Aber keineswegs, um die Sünden der früheren deutschnationalen »Volkstums-politik« ehrlich einzubekennen und

die von den demokratischen Kärntner Landesregierungen seit 1945 erfolgreich eingeleitete Versöhnung zwischen den beiden Volksgruppen im Lande tatkräftig zu unterstützen, sondern um jenen »Grenzlandgeist« wiederzuerwecken, der zwar während der Volksabstimmungszeit bis 1920 zweckmäßig war, aber schon nach dem für unsere Republik günstigen Ausgang des Plebiszits (59% der Einwohner Südkärntens, darunter viele mit slowenischer Muttersprache, hatten sich für den Verbleib ihrer Heimat bei Österreich ausgesprochen; deutschnationale Autoren nannten dies später einen »Sieg in deutscher Nacht«) von einer Politik der geistigen Integration der gesamten slowenischen Volksgruppe in das gemeinsame österreichische Vaterland hätte abgelöst werden müssen. Statt dessen schuf man damals den politischen Begriff der sogenannten »Windischen«, deren Bekenner als allein »heimattreu« gewertet wurden, und spielte diese gegen die ihrem Volkstum treu bleibenden sog. »Nationalslowenen«, denen man samt u. sonders irredentistisches Streben unterschoob, aus. Wohl gelang es damit, zahlreiche slowenische Bauern ihrem Volkstum zu entfremden und Renegaten heranzuzüchten, die dann oftmals »taitscher« auftraten als alteingesessene deutschsprachige Kärntner, den wertvolleren Teil der Volksgruppe aber stieß man solcherart vor den Kopf und drängte ihn in eine Abwehrstellung gegen Österreich, das ihm meist nur in der Person eines deutschnational orientierten Lehrers oder Beamten gegenübertrat. Zufrieden sein konnten mit einer derartigen »Volkstumspolitik« nur die jugoslawischen Nationalisten in Ljubljana/Laibach, die weiter ihren unrealistischen Träumen von einem bis an die Tore von St. Veit a. d. Glan reichenden Großslowenien« nachhingen und außerdem ein »Alibi« für ihre um kein Haar besseren »Umvolkungsversuche« gegenüber den Volksösterreichern in Krain und Untersteiermark erhalten hatten. Die deutschnationalen Exzesse gegenüber der Volksgruppe, die nach dem deutschen Überfall auf Jugoslawien einsetzten, rund 300 alteingesessene slowenische Familien von Kärnten nach Deutschland zwangsdeportierten und die heimische slowenische Sprache sogar im kirchlichen Bereich untersagten und die 1945 dann auch manche unschuldige Opfer fordernde »Rachejustiz« der slowenischen Partisanen, sind bekannt und mußten wohl denkende Menschen belehren, daß jede Aufstachelung nationaler Leidenschaften letzten Endes nur beiden Seiten Unglück bringt. Bundes- und Landesregierungen bemühten sich daher aufrichtig, einen Weg zu finden, der die kleinen anderssprachigen Volksgruppen in unserer Republik nicht mehr als assimilierungspflichtige »Fremdkörper«, sondern als förderungswürdige Bereicherungen des gemeinsamen Vaterlandes und als Brücken der Freundschaft zu den Nachbarstaaten ansieht. Leider haben sie die Rechnung ohne »Südpres« gemacht!

Wer sich der Mühe unterzieht, die bisher erschienenen 100 Folgen dieser Pressekorrespondenz durchzublättern, merkt nichts von einem solchen österreichischen und noch weniger von dem ansonsten gerade von diesen Kreisen so strapazierten »europäi-

(Dalje na 7. strani)

Janku Oitzlu

za 90. rojstni dan

V torek je Janko Oitzl s Polane pri Bistrici v Rožu stopil v devetdeseto leto svojega življenja. Na predvečer tega njegovega čestitljivega praznika so se okoli njega zbrali njegovi otroci, svakinje in vsaki ter vnuki in pravnuki, da skupno z njim praznujejo življenjski dogodek, ki ga le redko kdo lahko praznuje. S podobenico pa mu je prišel čestitat tudi pevske zbor sveskega prosvetnega društva »Kočna«, katerega duša je bil dolga, dolga leta.

Življenjska pot Janka Oitzla je bila trda in marsikdaj trnjeva, kakor je bila v tem obdobju trnjeva pot koroških Slovencev, ko smo bili vedno znova prikrasani za svoje narodnostne pravice in ko nam je bila na gospodarskem in socialnem polju prizadejana krivica za krivico. Rojen pri St. Lenartu pri Sedmih studencih je že v starosti dveh in pol let zgubil svojo mater, s 16 leti pa še očeta. Tako se je moral že kot otrok začeti prebijati skozi trdo življenje revnega človeka. Ko se je v Beljaku pod najtežjimi pogoji izučil mizarstva, je prepotoval Koroško, Štajersko in Tirolsko, da bi se poklicno izpopolnil. Pri tem je nešteto krat poskusil bridki kelih zapostavljanja in izžemanja delovnega človeka tiste dobe. In prav to življenje je kalilo njegov vrli značaj in mu vlivalo spoznanja in samozavest, s katero je tudi pozneje premagoval še večje težave in krivice, ki so mu bile prizadejane.

Po odsluženem vojaškem roku je postal orožnik in med drugim služboval v Borovljah in Celovcu, naposled pa na Bistrici v Rožu, kjer so ga leta 1918 prevzele takratne jugoslovanske oblasti. Vsled tega je bil po plebiscitu po 30 priznanih službenih letih brez pokojnine vržen iz službe in mu je bilo odvzeto avstrijsko državljanstvo. Leta med prvo in drugo svetovno vojno so bila zanj najtežja leta. Družino petih otrok je moral s svojo ženo Uršo preživljati z delom na njeni majhni kmetiji in s svojimi ljubljenimi čebelami. Vsaka prošnja, da bi spet dosegel državljanstvo in da bi lahko nastopil staro službo ali pa prišel do pokojnine, je bila odbita, ker ni klonil in ker je ostal zvest list naše lipe. Vsa ta leta v njegovo pozno starost smo ga srečevali pri delu naših narodnih organizacij v Rožu in brali njegove prispevke v »Koroškem Slovencu« in pozneje v »Slovenskem vestniku«. Šele druga republika Avstrija mu je delno popravila desetletne krivice, ko mu je vrnila državljanstvo in mu priznala skromno »užitnino« namesto zaslužene pokojnine.

Ko Janko Oitzl stopa v devetdeseto leto starosti, se številnim čestitkam svojcev, prijateljev in znancev pridružujejo tudi naše narodne organizacije in njihovo glasilo »Slovenski vestnik« s prisrčno zahvalo za opravljeno narodno delo in iskreno željo: še na dolga leta, polna zdravja in zadovoljstva!

Lesni kombinat Leitgeb gre s časom

Potreba po novih delovnih mestih postaja še bolj pereča

Za lesnogospodarskimi podjetji Götz na Bistrici v Rožu, Thurn v Železni Kapli in Maresch na Humberku je bil letos lesni kombinat Leitgeb v Sinči vasi kraj ekskurzije evropskih strokovnjakov in novinarjev lesnega gospodarstva, ki so se pričelkom lesnega sejma četrtič zbrali v Celovcu k svojemu skupnemu posvetovanju. Ob tej priložnosti so jih lastniki kombinata gostoljubno seznanili z razvojem v zadnjih letih in s problematiko, ki je povezana z občo potrebo racionalizacije predelave lesa in proizvodnje lesnih izdelkov. Iz zapisnikov in razlag na tej ekskurziji povzemamo za naše bralce naslednji bežni oris tega lesnega kombinata sredi Podjune.

Lesni kombinat Leitgeb se je v zadnjih desetletjih razvil iz najpreprostejšega žagarskega podjetja, ki se ga starejši Podjunčani še dobro spominjajo, njegovo rast pa je doživljala tudi mlajša generacija. V zadnjih letih se je kombinat razvil v eno največjih industrijskih podjetij dvojezičnega ozemlja Koroške, s katerim je organsko neposredno povezan. Njegov žagarski obrat je z letno proizvodnjo 50.000 do 55.000 m³ rezanega lesa največji na Koroškem in eden največjih v Avstriji. Poleg desk so impregnirane telegrafovke druga veja proizvodnje kombinata. Njihova proizvodnja znaša na leto 10.000 do 12.000 komadov. Najbolj finalen izdelek pa so po imenu kombinata znane plošče iz lesnih vlaken, ki gredo v novejšem času na trg tudi pod imenom »Novocolor« — specialne plošče, ki so si osvojile priznanje »Avstrijska kvaliteta«. Plošč

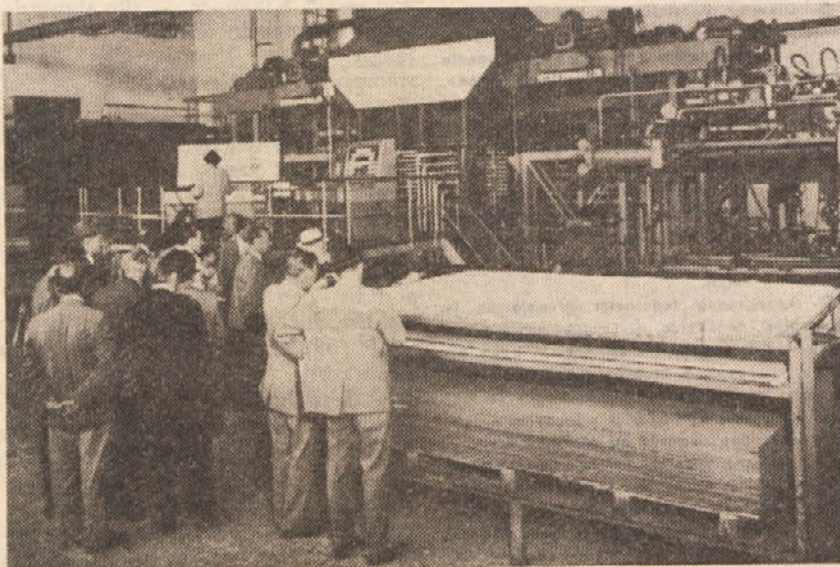
vseh vrst izdelava kombinat na leto blizu 30.000 ton.

Leta 1958 se je v Leitgebovem kombinatu pričela obsežna modernizacija, povezana z nič manj obsežno racionalizacijo. Najprej je zajela izdelavo impregniranih telegrafovk, leta 1960 pa sta sledili modernizacija in racionalizacija proizvodnje plošč. Oba obrata sta bila istočasno razširjena, njuna proizvodnja pa povečana. Sedaj sta v teku modernizacija in racionalizacija žagarskega obrata. Dosedanje tri polnojarmenike zamenjujejo z novimi zmogljivimi od katerih bosta imela dva zmogljivost po 120 m³ lesa v 9 urah, eden pa 60 do 65 m³. Docela mehanizirana sta že transport desk od polnojarmenikov čez cesto do sodobne sortirnice in do skladišča ter nakladanje desk. Tik pred zgotovitvijo je bila tudi elektronska merilnica desk in njihova pakirnica. Z racionalizacijo

žagarskega obrata bo pri isti letni proizvodnji potreba po delavcih zmanjšana za okroglo 60 %.

S tem bo kombinat poleg optimalne možnosti predelave lesa dosegel tudi — odgovarjajoče svojim specifičnim pogojem — optimalno racionalizacijo predelave lesa. Odpadkov pri predelavi nakupljenega lesa skoraj ne pozna. Kar ni uporabno za deske ali telegrafovke in vsi odpadki, ki pri tem nastanejo, gredo za predelavo v plošče.

Kakor sta večanje zmogljivosti kombinata in racionalizacija njegove proizvodnje razveseljiva, tako povzročata delavcem in podjunskega prebivalstvu upravičene skrbi. Z racionalizacijo namreč potreba po delavcih upada, druge možnosti zaposlitve pa v okolici in v Podjuni skoraj ni mogoče najti. Zato je nerazumljivo, da merodajni državni činitelji docela brezbrizno zavračajo vsako prizadevanje (opozarjamo le na primer tovarne celuloze Rebrca in na primer rafinerije v Piberku) v deželi za razvoj nove industrije in po novih trajnih delovnih mestih v Podjuni.

V oddelku za izdelavo »Novocolor-plošč« lesnega kombinata Leitgeb

Foto Fischer

Gasilski avto za požarno brambo Breznica-Področica

Požarna bramba Breznica-Področica je imela v nedeljo svojo tradicionalno poletno veselico. Tokrat je bila veselica posebno praznična, kajti povezana je bila s prevzemom in blagoslovitvijo novega gasilskega avtomobila, ki ga je požarna bramba nabavila s pomočjo občine St. Jakob v Rožu in prebivalstva vasi, ki jih ima ta požarna bramba neposredno na skrbi.

Pri slavnosti ob prevzemu novega gasilskega avtomobila so bile zastopane vse požarne brambe Zgornjega Roža. Navzoč pa je bil tudi namestnik beljaškega okrajnega poveljnika gasilcev, šentjakobski župan Janez Koren s člani občinskega sveta in večina prebivalstva okoliških naselij. Novi gasilski voz je blagoslovil šentjakobski kaplan dr. Skuk in imel ob tej priložnosti govor v obeh deželih jezikih. Župan Koren je v svojem govoru naglasil, da je čuvanje ljudske imovine prav tako stvar občine kot je nesebična skrb gasilcev. Zato je občina radevolje pomagala nesebičnemu prizadevanju gasilcev

Breznice — Področica, da so prišli do novega gasilskega avtomobila, s katerim bodo še bolj kot doslej lahko branili imovino okoliškega prebivalstva pred uničujočimi zublji požara.

Koroško je zajela spet huda vremenska katastrofa

Plazovi in poplave skoraj na vseh cestah s Koroške proti severu in severozahodu

Kakor poročamo na drugem mestu, je začetkom tedna prišlo po širini predelih Evrope do vremenskih katastrof, katerih obseg je v času, ko pišemo to poročilo, še dokaj nepregleden. Kakor lani začetkom septembra, je bilo od naličev v torek in v sredo spet težko prizadeto območje Alp v naši državi, zlasti pa doline in kraji v območju Visokih Tur in Ziljskih alp.

Položaj, ki je zaradi tega nastal, je bil toliko kočljiv, ker so poplave in plazovi prekinili skoraj vse prometne zveze s Koroške proti severu in severozahodu in ker je bil na drugi strani avtomobilski promet turistov, ki se nahajajo v deželi in ki skozi njo potujejo, zelo gost.

Že v sredo zvečer je bila Vzhodna Tirolska odrezana od ostalega sveta. Na Zgornjem Koroškem je bila usoda krajev Oberdrauburg in Dellach, ki sta bila že lani jeseni hudo prizadejana, na tehtnici. Drava je že opoldne preplavila kraja, v večernih urah pa je stala v Oberdrauburgu voda že več kot meter visoko. Drava, Mela in Zilja so tekom popoldneva neprestano naraščale. Pri Amlachu blizu Spittala so okoli sedme ure zvečer stanje vode v Dravi zabeležili s 356 cm. Do osmih zvečer je narasla na 367 cm, do devetih pa na 347 cm. Tudi Mela in Zilja ter ostale reke in potoki na

Zgornjem Koroškem so nevarno narasli. Zilja je bila pri Čajni že ob štirih 4,6 m visoka.

Ker je ponoči še naprej deževalo, se je položaj v četrtek zjutraj še zaostрил. Vzhodna Tirolska je bila docela odrezana od sveta. Drava in ostale vode so preplavile tako železniško progo in ceste, na katere so se poleg tega še usuli plazovi. Oberdrauburg ni bil več dosegljiv niti po telefonu. Ker je bila medtem prekinjena pri Döllachu cesta proti Grofsglocknerju, pri Mallnitzu pa cesta k nakladišču avtomobilov na vlak skozi Visokoturski železniški predor, je bil s tem prekinjen ves cestni promet čez Visoke

ko je Hanzi odnesel hud pretres možganov.

Velika množica sočustvujočih žalnih gostov je v četrtek minulega tedna ob otožnem zvonenju spremljala mladega Andreja na bistriško pokopališče, kjer smo ga izročili materi zemlji. Poleg sorodnikov na čelu s stricem, č. g. župnikom Milonigom, sovaščanom, prijateljem in znancev so se pogreba udeležili tudi profesorji gostinske šole v Ljubljani ter predstavniki in uslužbenci Hranilnice in posojilnice v Celovcu kot lastnika hotela »Korotan«. Ob odprtem grobu so spregovorili domači župnik Kuchling, direktor gostinske šole v Ljubljani ter predsednik celovške Hranilnice in posojilnice dr. Mirt Zwitter. Ob slovesu so še enkrat naglasili njegove vsestranske vrline in obžalovali, da je bil tako usodno iztrgan iz naše srede na podoben način kot njegov oče, ki ga je zgubil že v rani mladosti, ko je tudi postal po krivdi drugega žrtev prometne nezgode.

Korenov Andrej nas je zapustil, spomin nanj pa bo med nami ostal živ. Ko tem potom tudi v imenu našega uredništva izrekamo sožalje sorodnikom, ga izrekamo z željo, da bi brat Hanzi, kmet pri Korenu, kmalu okrevail in prebolel bridki izgubi zadnjih tednov.

Slovensko planinsko društvo Celovec

vabi vse svoje člane in prijatelje na skupni planinski izlet k otvoritvi obnovljenega

PREŠERNOVEGA DOMA na Stolu

ki bo v nedeljo 21. avgusta. Za prevoz naj poskrbi vsak sam.

Zbrali se bomo med 5.15 in 5.30 uro na križišču južno od Humberškega mostu čez Dravo (pri gostilni Simandl). Da ne zamudimo otvoritvene slavnosti, se bomo od tam odpeljali

točno ob 5.30 uri

ali na Ljubelj ali pa na Mačensko planino pri Celovški koči, od koder peš nadaljujemo pot do Prešernovega doma. Ker še ni znano, ali bo dovoljen prestop meje v območju Stola, lahko šele na zbirnem mestu dokončno določimo smer poti, ki je po obeh možnostih približno enako dolga.

Slovensko planinsko društvo Celovec

Korenovemu Andreju v slovo

ZAHOMEK. — Hudo je usoda v zadnjih tednih udarila obče spoštovano in priljubljeno Korenovo družino. Materi Hani Millonig, ki je po skrbi polnem življenju pred enim mesecem nenadoma zatisnila svoje oči, ko je prenehala biti njeno človečansko in ljubeče materino srce, je v noči od ponedeljka na torek minulega tedna sledil njen 19-letni nadebudni sin Andrej Millonig, ki je podlegel poškodbam prometne nezgode potem, ko je v beljaški bolnišnici ležal devet dni v nezvesti.

Korenov Dreječ je bil po svoji ljubeznivosti, ustrežljivosti, pridnosti in sposobnosti nadebuden mladenič. Svoj življenjski poklic je iskal v gostinstvu, za kar se je šolal v gostinski šoli v Ljubljani. Odločil se je za kuharja in se vsake počitnice praktično izpopolnjeval v hotelu »Korotan« v Sekiri. Gostinsko šolo, kjer je bil podobno kot doma deležen vsestranske priljubljenosti in spoštovanja, je končal z odliko in se takoj zaposlil v kuhinji hotela »Korotan«. Toda okrutna usoda mu je že v prvih tednih po končanem šolanju pretrgala nit življenja. Ko ga je po obisku doma njegov brat Hanzi v nedeljo 31. julija z avtomobilom vozil na službeno mesto, je v avtomobil treščil drug avtomobilist in povzročil prometno nezgodo, ki je pozneje stala življenje mladega Dreječaja, medtem

Ture. Med Italijo in Avstrijo je obstajala edina zveza še čez mejni prehod pri Vratih, ki pa je bila tudi v četrtek popoldne prekinjena.

V noči od srede na četrtek se je zaostрил tudi položaj v niže ležečih območjih Drave in Zilje ter v okolici Baškega jezera. Reke so v še večjem obsegu prestopile bregove in pretrgale prometne zveze. Promet na cesti čez Koren je pretrgal plaz. V Beljaku so po naročilu župana Timmerja pričeli v sredo na večer prazniti trgovine po ulicah blizu Drave, ki so bile lani preplavljene. Iz nekaterih posebno ogroženih ulic so pričeli evakuirati prebivalstvo. Do evakuacij je prišlo tudi po drugih krajih vzdolž Drave. Drava je prestopila bregove tudi pri Humberškem in pri Aninem mostu, kjer je dosegla višino 4 metrov, torej le še 1,1 metra manj kot v času lanskim septembrskim poplav. Na Zgornjem Koroškem je bila v četrtek popoldne že višja, še vedno pa je v Visokih Turah deževalo.

KOLENDAR

Petek, 19. avgust: Ludovik
Sobota, 20. avgust: Bernard
Nedelja, 21. avgust: Ivan
Ponedeljek, 22. avgust: Br. sr. Mar.
Torek, 23. avgust: Filip
Sreda, 24. avgust: Jernej
Četrtek, 25. avgust: Ludovik

Slovensko prosvetno društvo »Danica« v St. Vidu v Podjuni

V a b i l o na

PEVSKI KONCERT

v soboto 20. avgusta 1966 ob osmih zvečer pri Voglu v St. Primožu

Nastopita: mešani zbor KPD Globasnica in oktet KPD »Edinosti« iz Štebna

Delili so zemljo. Vsak župan se je v imenu svoje vasi boril za večji delež. Vsi pa niso mogli imeti največ, to je nemogoče; toda boril se je močan z močnimi in zmagal je najmočnejši.

Na mejah med posameznimi vasi so se bili ogorčeni boji in spopadi. Vse vasi so napredovale, samo Smokvica je zaostajala. Pešala je, njen delež so pričeli grabiti ostali sosedje. Kljub velikemu odporu so se morali počasi pomikati nazaj. Pritiskali so z vseh strani, od vsepovsod. Pritiskali so Butani, pritiskala je Sočerga, Gračiče, še posebno pa so pritiskali iz Hrastovlj in Dola. Zasedli so že ves hrib nad vasjo. Toda smokavski pohlep in želja po zemlji nista klonila.

»Ali naj dovolimo, da poberejo to, kar smo si pri delitvi izbojevali? Ne! Ne smejmo!« Toda pritiskali so z vseh strani vse močnejše. Zaskrbelo jih je. »Kako to? Tako junaško se branimo, pa se moramo korak za korakom pomikati nazaj.«

Boji so trajali leto dni. Smokvica je izgubila skoro tretjino ozemlja.

»Kdo je kriv, da se umikamo? Kdo?« Nihče ni vedel. Polagoma se je zvedelo. Počasi pride vse na dan. Tudi po tako temni noči zasije zora. Smokavski župan se je podredil ostalim. Prodajal je zemljo, ki je bila last vseh. Pri tem pa je polnil le svoje žepce.

»Dol z njim!« so zahtevali Smokavci. In vrgli so s prestola župana Franco, izvolili so novega — Kneza.

»To, kar smo zgubili, bomo dobili nazaj!« jim je obljubil Knez takoj po izvolitvi. Vsi so zaupali vanj. Franco pa so izgnali iz vasi. Zato je tudi ta priimek v Smokvici domala izginil.

Pod Knezovim vodstvom so Smokavci hitro napredovali. Prestopili so nekdanje načrtano mejo in pričeli hlatasti po zemlji ostalih vasi. Nihče jim ni bil kos, ni bilo župana, ki bi tako spretno vodil svoje občane. Knez je bil res knez. Pritisnil je Gračičane daleč nazaj, nevarno se je približal sami vasi, prav tako je obračunal s Sočergo. O Butarih pa niti ne govorimo. Prišel je do same vasi in jim zažugal: »Če se še kdaj dotaknete naše zemlje in prestopite našo mejo, vam zasedemo vas in zaplenimo hiše!« In župan jim je obljubil pokorščino.

Movraž je takoj po izvolitvi Kneza sklenil s Smokvico premirje. Movražski župan je vedel, iz kakšne rodbine izhaja Knez.

Tako so si Smokavci podredili vse okoliške vasi in pognali v kosti strah in trepet vsem županom. Samo s Hrastovljani in Dolom je bilo drugače. Na tej strani se meja ni premaknila. Večkrat so se spopadli, toda vselej so se morali poraženi umakniti. Dol in Hrastovlje sta bili dve vasi, ki sta se borili skupaj ter složno odbijali vse napade. Po vsakem spopadu so prišli Smokavci na hrib nad vasjo in metali kamenje v vas.

»Da bi jih vsaj s hriba pognali, breg na drugi strani bi jim pustili, da bi imeli vsaj mir pred kamenjem!« je bila želja Smokavcev.

Kako naj jih preženejo z vrha? »Obljubil si nam, da bomo dobili, kar smo izgubili,« so očitali Smokavci Knezu. »Ti ne držiš obljube!« Še vedno jim ni bilo dovolj

MARJAN STARC:

Boj za zemljo

tega, kar so si prisvojili od drugih vasi.

Knez se je znašel in jim še enkrat obljubil: »Držal bom svojo besedo!«

Prišla je jesen in natočila polne sode vina, posebno v Hrastovljah in Dolu. Ob sv. Marku je slavila hrastovelska župnija domači praznik. Godci so igrali, plesalci so se vrteli, moške pa so si z muščatom močili suha grla. Zvečer, ko so bili vsi dobre volje, je prišel Knez s sodnikom, ki ga je povabil iz Buzeta. Hrastovelski župan, židane volje, jih je takoj sprejel v goste.

»Kaj se bomo topli zavoljo tistih kraških goličav! Rajši pijmo v znak prijateljstva!« je rekel Knez in dvignil kozarec. Župan je malo bistro pogledal kljub temu pa je zvrnil kozarec.

In tako so se praznili kozarci drug za drugim. Župan jih je toliko zvrnil, da se je komaj držal na nogah. Knez je to čakal. Prišel je bliže in rekel:

»Zapojmo eno domačo!« In so zapeli. Nato so spet zvrčali kozarce in se zabavali. Ko je doseglo veselje svoj višek, je stopil Knez k županu in mu v smehu rekel:

»Kaj bi rekel? Koliko bi zahteval za tisti hrib tam?« In pokazal je na vrh nad Smokvico.

»Kaj bi zahteval za tisto kamenje? Nič!« se je zasmejal župan. Knez se je opotekel po hiši kot pijanec, toda ni bil tako pijan, kot se je delal.

»Veš, tako za hec...« je prijel Knez župana za roko. »Koliko bi vprašal za tisto skalovje tam na vrhu?«

Župan se je zasmejal in pograbil Kneza za ponujeno roko:

»Deset volov!« in izpraznil kozarec. »Ha—ha—ha—ha...«

»Tu imaš dvanajst volov, ne pa deset!« je rekel Knez in vrgel možno na mizo. »In vrh je naš! Ne pokazuje se več na hribu!« je še zažugal.

Župan se je hitro streznil in planil pokonci: »Saj smo se vendar samo šalili,« in porinil je možno nazaj pred Kneza.

Knez pa jo je odrinil in rekel: »Če si se ti šalil in zabaval, jaz se nisem! Ne pokazuje se več na hribu! Sodnik je pričel!«

»Tako je!« je pritrdil sodnik.

Hrastovelski župan pa je tako za majhen denar zaigral vrh. Smokavci so si ga prilastili. Nekdanja Lačna in Vrtače so bile spet njihova last. Na steni, ki se še danes imenuje za Križem, pa so postavili stražo, ki je odbila vsak napad. Smokvica je odslej imela mir

GOVOREČE LADJE

(ISLANDSKA PRAVLJICA)

Včasih je slišati škripanje ladij, čeprav ne piha veter in počivajo ladje v pristanšču. To je govorica ladij, ki jo le malokdo razume.

Toda nekoč je živel mož, ki je razumel govorico ladij. Prišel je v zaliv, kjer sta bili zasidrani dve ladji in je slišal, kako je prva ladja rekla.

— Dolgo sva bili skupaj, jutri pa se bova morali ločiti.

— Nikar, je odvrnila druga ladja. — Nikoli se ne bova ločili. Trideset let sva živeli skupaj, se postarali in če bi se katera od naju morala potopiti, potem naj se raje obe.

— In vendar ne bo tako. Nocoj je lepo vreme, jutri pa bo neurje, nihče ne bo izplul, le tvoj kapitan. Jaz bom ostala tu in vse ostale ladje. Ti pa boš morala izpluti in nikoli več se ne boš vrnila.

— Ne, ne bom se ganila z mesta.

— Morala boš in to je naša poslednja skupna noč.

— Ne bom se premaknila sama, le s teboj.

— Nobena sila ti ne bo mogla pomagati.

— Sama zla sila bi morala priti, da me premakne z mesta.

Nato pa sta ladji šepetali tako pridružno, da ju prisluškovalec ni več razumel. Naslednjega jutra je bilo vreme slabo in nihče ni hotel izpluti. Le en sam kapitan s svojim moštvom se je odločil, da bo odjadral na viharo morje.

— V imenu božjem, užgite, je zaklical mornarjem, kot je bil vajen.

Mornarji so poprijeli, toda ladja se ni ganila.

Kapitan je poprosil še ostale mornarje, ki so gledali, naj pomagajo, toda nič ni zaleglo.

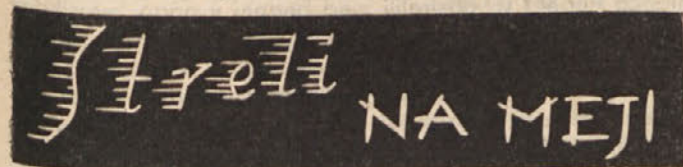
Tedaj je sklical vse ljudi tam naokoli in spet zavpil: — Ladjo na morje! kot je to navada.

Toda ladja se niti za las ni premaknila.

Kapitan se je razjezil in zarjul: — Sam vrag naj nam pomaga. Ladjo na morje!

Tedaj je ladja kar zletela na širo morje in nikoli več je nihče ni videl.

Janez Švajncar:

»Kaj koga skrbi,« se je odrezala Julia. Mož se ji ni zdel napačen in njegov glas ji je prijeto božal misli, ki so ji rojile po glavi. »Oglasi se pri meni, ko boš hodil tam mimo,« je zaklicala za njim in ga občudovala, kako je možko stopal za vozom.

On je pokimal in z dolgimi koraki meril cesto.

Odslej je v svojih starih prsih čutil mladost. Ni mogel verjeti, da je res že v letih. Pregledal je v duhu svojo pot... Dolga je bila, polna doživetij, razočaranj, spoznanj, težkega dela, moka, ogorčenja, žalostnih misli. Dovolj je doživel hudega. A videti je, da bo lepše tudi še zanj... Spoznal je Julo... Ona mu bo vrnila zadovoljstvo, ki ga tako pogreša. Če ga bo le marala, jo bo vzel za ženo. Prišla bo v hišo in mel bo spet dom. Tudi svoje otroke bo lahko vzel k sebi. Ne bo jim več treba služiti po tujih hišah. Prišli bodo boječe, ker so se navadili strahu pri gospodarju... Morda bodo čutili, da Julia ni njihova prava mati? Rekli ji bodo mačeha. Toda tudi mačeha ima lahko dobro srce. In Julia ga gotovo ima. S seboj bo pripeljala svojega otroka... Tako njegovih otrok ne bo gledala po strani... Tudi trpela je v svojem življenju že dovolj. Že zato bo zadovoljna, da je našla moža, s katerim bosta delila vse težave. Včasih v koči ne bo kaj prav. Toda v vsakem zakonu so težave... Tudi z Lizo sta se včasih sprla, a sta se vendar razumela... Vsak bo malo popustil

in bo šlo. Tudi je včasih vihrast. V jezi mu uide beseda, ki boli. Vsak človek se razjezi, če ne gre, kakor bi rad. Ve, da bo njej včasih vzvalovala kri. Jezno ga bo pogledala, udarila s peto ob tla, našobila usta, kuhala mulo, ne bo hotela govoriti z njim, morda bo celo z otroki neprijazna. Povedal ji bo pač, kar ji gre in razumela se bosta in skupno nosila breme. Bo že, bo že. Voljo ima. In to je dosti vredno...

Tako je živel v svojih mislih, da se ni zmenil za Mačka, ki se je marsikdaj znašel nad njim, mu grozil z orožniki, ga ozmerjal, nato se pomiril in bil kakor poprej. Kdo bi zameril Mačku! Pil je preveč. —

»Slišal sem, da ti je vdova vzele z srce,« je Majerič podrezal Cmagerja na županovem dvorišču.

»Ti si s hudičem v zvezi. Za vsako figo zvohaš,« je nameraval odgovoriti, a je rajši previdno vprašal: »Kdo ti je povedal? Ljudje res napravijo iz muhe slona.«

»Mislim sem pač, da bo gostija. Ti si vdovec, ona tudi, zakaj ne bi šla skupaj?«

»Julia ni mačka v vreči, da bi jo kupil, kadar bi se mi zljubilo.«

Toda bil je večkrat z Julo. Vedno se je primerilo, da sta se srečala ali na cesti pred cerkvijo ali pod gozdom, koder je po kolovozu vlačil les.

Potem jo je obiskal na njenem domu. —

Prvo noč, ko so bili v viničariji polegli k počitku, Cmager dolgo ni mogel zaspiti. Slišal je rahlo dihanje spečih otrok, čutil je ob sebi — ženo. Njena toplota ga je omamljala in v sobi je dišalo drugače kakor v Mačkovem hlevu. Vdihaval je zrak, ki je vonjal po Julinem znoju, po preperem pohištvu, po starih cunjah, toda bil je srečen, srečen kakor že dolgo ne. »Ne bom več hlapec,« mu je rojilo po glavi. — Viničar nima nič dobrega na zemlji, a je vsaj s svojo družino in mu ni treba tožiti

ležav živini, ki ne more sočustvovati s človekom. Še bolj bo pljunil v roke, še bolj bo delal. Julia mu bo pomagala, tudi otroci bodo prispevali svoj delež.

Sanje so drugačne kakor resnica. To je spoznal kaj kmalu tudi Cmager. Julia je bila v začetku prijazna in ni gledala njegovih otrok po strani. Toda prišel je čas, ko je pokazala svojo naravo. Kadar so imeli kruh v hiši, je Tinetu odrezala največji kos. Cmagerjev otrokom ga je odrezovala, da se je svetlikalo skozi koščke.

»Zdi se mi, da ti moji otroci niso pri srcu,« ji je rekel nekega dne.

»Če ti ni prav, jih pošlji nazaj, od koder so prišli,« se je odrezala in bila tako užaljena, da do večera ni hotela spregovoriti besede.

Ni imel poguma, da bi se prepiral z ženo. Boril se je v sebi. Otroke je imel rad, Jule se tudi ni hotel odreči. Tako se je pozibavala v bokih, da bi bilo kar škoda, če bi mu pokazala hrbet.

Vedno bolj je nosila hlače v hiši. Vsajala se je nad otroke in ji je dobro delo, da so se je vedno bolj bali. Hotela je, da bi vedeli, kdo je gospodar v koči.

Dopovedoval si je, da se še ni mogla navaditi na njegove otroke v tako kratkem času zakona. Njena kri se ne pretaka v njihovih žilah, jih pač ne more imeti tako rada ko svojega. Ni mu bilo do tega, da bi se zaradi otrok prepiral z njo.

Ko se je nekoč pri Mačku napil — liter vina je plačal kočar Miha in mu rekel, da je to darilo za gostijo — se je prestrašil besed:

»Če ne moreš imeti otrok pri sebi, jih pač pošlji spet — služil. Bolje je imeti mir v hiši kakor večne prepire. In Julia je vroča, vroča, da bo še dolgo lahko grela tvoje stare kosti.«

Kljub pijanosti je z grozo v srcu spoznal, da je sicer

Obljube je treba držati

Osnovno pravilo za ohranitev otrokovega miru se glasi: Ne motite ga pri igri ali delu, s katerim se udeležuje, ne da bi ga prej na opozorili! Če otroka odtrgate od nečesa in mu vsilite nekaj drugega, bo to povzročilo odvečen duševni šok. Čeprav morajo prenehati z igro, ker bo kmalu kosilo ali večerja, je bolje, če otroku rečete z mirnim glasom: »Čez deset minut (ali pol ure) bo kosilo, zato glej, da boš nared. Prosim, začni pospravljati igrače. Pripravi se...«

V vzgoji najmlajših pa je važno tudi naslednje: Ne vzemite otroka na sprehod, ampak pojdite z njim na sprehod. Pa tudi tole: Ne razkazujejte otroka drugim in ne imejte ga za svojo igračo. Torej se boste ustavili, če se je otrok nenadoma začel zanimati za kaj, prilagodite se njegovemu koraku, potrpežljivo mu sledite, pustite ga, da kolikor mogoče sam izbira pot (na sprehodu, na primer, pustite, da teče po poti, ki jo je sam izbral, in mu ne vsiljujete nasprotnih smeri).

V tej delikatni dobi, se pravi od dveh do petih let, se morate znati upreti skušnjaji, da bi otroka razkazovali kot predmet občudovanja ali reklamni produkt. Prav tako ni prav, če ga kažete kot mehanično lutko, ki je vedno na voljo, da ustreže zahtevam staršev.

V času, ko se začne otrok že rahlo zavedati samega sebe, vam priporočamo še pedagoški ukrep, ki pride v poštev potem za vse nadaljnje starosti. Držite obljubo in ne obljubljajte, kadar veste, da česa ne boste mogli izpolniti! In pa: Ne lažite in ne izmikajte se vprašanjem!

Že od najnežnejšega otroštva, ko se začne otrok zavedati, mora imeti v starše zaupanje. Zato se je treba navaditi, da štejete vse obljube za enako važne in da jih je torej iz časti treba izpolniti. Samo tako bo vaš otrok postal nekoč »časten človek«.

Ne grešimo pri hrani!

Moderna medicina je dokazala, da nastopa poapnenje žil in njegove strašne posledice, kot sta srčni infarkt in možganka kap, najpogosteje pri ljudeh, ki ljubijo krepko masno hrano. Po taki hrani se zelo hitro dvignejo masne spojine v krvi, kri se zgosti, teče počasneje, začnejo se pojavljati motnje v krvnem obtoku in na stenah žil se kopičijo apnene obloge. Zato vsaka gospodinja, ki misli, da mora obvezno preliči zrezek z maslinim sokom, ali pripraviti jetra v luži maščobe in zabeliti žgance, da se kar svetijo, nevede silno greši, saj dan za dnem izpodkopava zdravje svoje družine in jo s kuhinjsko v roki dobesedno ubija.

Pri vsem tem pa ni pomembna toliko količina maščobe, veliko važnejša je vrsta maščobe, ki jo uporabljamo. Človeškemu organizmu prijaajo nenasičene masne kisline. K tem prištevamo visokovredna olja: je dišno, oljčno, koruzno, sončnično olje itd. Če kuhamo torej z oljem je količina holesterina v krvi normalna in ni nevarnosti za poapnenje. Človek ostane svež in zdrav že v pozni starosti.

Kot je dokazano, tudi sladkor močno pospešuje nastanek maščob, zato se moramo izogibati tudi presladke hrane. Ne delamo prav, če že otroka zastupljamo s preobilico sladkarij, bonbonov in tort ali pa mu nasujemo v kavo ali čaj sladkorja, da je piljača kar ogabna.

Pri odraslih, ki si po masnem in po vrhu še sladkem kosilu prižgejo cigareto, pa odigra še važno vlogo nikotin. Leno tekoča kri pride v žile, ki so se zaradi nikotina skrčile in nesreča je tu. Lahko bi jo imenovali uboj, za katerega pa ni napisanih paragrafov.

Če se greh ni dovolj velik, ga lahko še povečamo. Po prijetnem obedu se s polnim želodcem pogreznemo v mehko posteljo ali v naslonjaču sladko zadremamo. Mir, počitek, lenarjenje — spet korak bliže koncu.

Zato gospodinja, pozor! V vaših rokah je zdravje vaše družine! Še enkrat, ne pozabite na temeljna pravila zdrave prehrane!

Napake pri rasti otrok

Mnogokrat vidimo pri otrocih asimetrično rast telesa. Če takšnega otroka opazujemo golega, postanemo pozorni na nekatere nepravilne oblike njegovega telesa. Tako vidimo, da ima eno ramo višjo od druge, trup odklanja v levo ali desno: čestokrat je že ena lopatica večja od druge in neena- komerno oddaljena od hrbtenice. Prav tako je z boki, ki ne leže v isti ravnini. Če pri takem opazovanju s kazalcem povlečemo malce močnejše po trtnih vretencih, opazimo, da hrbtenica ni ravna, temveč se krivi v levo ali desno — vzdolž celega hrbta ali samo v enem delu. Ta ukrivljenost se lahko pojavi tudi v obliki laže izražene črke S.

Vsaka nepravilna rast hrbtenice ima lahko škodljive bolezenske posledice in znatno vpliva na rast notranjih organov — v negativni smeri.

Kdaj se začne nepravilno kriviti hrbtenica in kje so vzroki? Če izvzamemo bolezenske posledice, zaradi katerih hrbtenica nepravilno raste, bo pri telesno šibkih otrocih največ škode povzročilo napačno, nepravilno in dolgotrajno sedenje v šolskih klopih in doma. Če je otrok preveč zaposlen s šolskim delom a premalo s pravilno usmerjenim telesnim gibanjem, bo prišlo do zgoraj omenjenih pojavov. Prav tako najdemo vzroke že v predšolski dobi, če pri otroku zaviramo njegove lastne težnje po vsakovrstnem gibanju.

Vse pojave napačne telesne rasti je treba odstranjevali sproti. Zato nudimo otroku

čimveč smotrnega gibanja na svežem zraku. Otroku naj veliko hodi po vseh štirih; po tleh naj se plazí: ko kača. Plezanje po lestvah in vrveh z rokami in nogami bo le utrdilo njegovo šibko mišičevje. Ne pozabimo na plavanje, ki je najboljšo sredstvo za krepitev prsnih in hrbtnih mišic ter notranjih organov.

Šibak otrok naj tudi vsak dan izvaja določene vaje. Po vsaki vadbi mu moramo nuditi pravilen počitek. V ta namen pripravimo primerno trdo ležišče brez zglavja. Na ležišču naj otrok počiva leže na trebuhu. Če je mogoče, naj se v tem položaju tudi uči. Ker je pri šolski mladini največ primerov levo ukrivljenih hrbtenic, je treba prav v tem obdobju še posebej skrbno opazovati otroka in ga pripraviti do gibanja in pravičnih vaj pod nadzorstvom zdravnikov in strokovnega osebja.

Kadar kupujemo preproge

Soba brez preprog se nam zdi hladna in pusta. Če je soba v nadstropju, se v stanovanju pod njo slisi vsak korak. Preproge torej dušijo ropot, varujejo noge pred mrazom in povezujejo pohištvo v celoto, da se nam zdi soba topla in prijetna. Preproge so važen detalj v opremiti sobe. Ker pa so drage, je treba dobro premisliti, ko si jih nabavljamo.

Če si na novo opremljamo stanovanje, je najpametnejše, če si nabavimo preproge, preden se odločimo za barve drugih tekstilij. Če si prej nabavimo pohištvo, zavese in drugo in hočemo naknadno nabaviti še preproge ustrežne barve, se kaj lahko zgodi, da letih ne bomo dobili v taki kvaliteti, kot bi jo želeli kupiti, če se nam ne bi bilo treba ozirati na barve.

Za prostore, v katerih mnogo hodimo, so najbolj primerne preproge z drobnimi vzorci in ne pretemnih barv. Zlasti na temnih, enobarvnih preprogah se prah in druga nesnaga takoj opazijo in take preproge smo primorani venomer čistiti s krtačo ali sesalnikom.

Pri nakupu preprog glejmo, da bomo izbrali take, da bodo povezale sobo v celoto, ne pa vsiljivih, katere bi morali zaradi barve in vzorca vedno gledati. Tekstil minnih barv učinkuje tako, da se nam zdi prostor mirnejši, kot pa če je zastopanih mnogo živih barv. Kdor želi v sobo žive barve in vzorce, lahko doseže to z blazinicami, umetniškimi predmeti, cveticami in podobnim, kar je vse lažje zamenjati kot preproge ali prevleke za pohištvo.

Če je treba sobo opremiti za različne namene (na primer jedilni in delovni kotiček), nabavimo temu primerne manjše preproge, ki se prilagajajo posameznemu kotičku in tako poudarimo delitev sobe za različne funkcije.

Kot za pohištveno blago, tako velja tudi za preproge, da se vzorci čisto menjajo. Vendar to vprašanje ni tako resno kot stalno menja-

Drobni nasveti

■ Zatohnel, vlažen zrak iz sobe ali kleti odpravite, če postavite v prostor posodo z živim apnom. Če je prostor velik, mora biti tudi apna več. Apno namreč dobro vsrkava vlogo. Ko apno razpade, ga zamenjajte z novim. Pazite, da ne pride v bližino apna otrok!!

■ Stoklenica ne bo prepuščala zraka, če jo zamašite z zamaškom, ki ste ga nekaj časa namakali v olju. Zamašek, ki je prepojen z oljem, lahko prej malo posušite.

■ Če perete črno sukno v slani vodi, ne bo izgubilo barve.

■ Slamnate obloge in vsi platneni izdelki postanejo kot novi, če jih čistite s ščetko, namočeno v slani vodi.

■ Motne kozarce očistite s kisom, ki ste mu dodali nekaj soli. Tudi sveže masne madeže očistite, če jih takoj posujete s drobno soljo, ki vsrkava maščobo vase.

■ Neprijeten duh po čebuli odpravite iz ust, če izpijete kozarec mleka.

vanje kvalitete in to zaradi tega, ker se pojavljajo vedno nove surovine. Danes je mogoče nabaviti preproge tako različne kvalitete in seveda tako različnih cen, da ni čudno, če so potrošniki — pa tudi mnogi prodajalci — čestokrat zbegani. Za potrošnika bi bilo lažje, če bi bilo manj kvalitetnih stopenj, ki pa bi trajale vsaj nekaj let.

Čeprav lahko za nakup preprog damo le določen del sredstev, ki smo jih namenili za opremo stanovanja, je vendar mogoče za ta denar dobiti ustrežno kvaliteto. Saj ni nujno, da meri preproga ravno tri krat štiri metre. Odločimo se raje za manjšo preprogo, pa bomo dobili za isti denar precej boljšo kvaliteto. Včasih dosežemo boljši učinek z dvema majhnima preprogama kot pa z eno veliko. Mnogi se odločijo za lasaste preproge, ker so jim pač všeč. Toda lasaste preproge so zelo drage. Če nimamo dovolj sredstev, se zato raje odločimo za kvaliteto preprogo z obojestranskim licem.

Poskusite!

Pijače za osvežilo

● POMARANČNO MLEKO

½ l mleka, 2 žlici sladke smetane, sok treh pomaranč, sok pol limone, 3 žlice sladkorja — led. Dobro zmešati.

● BANANINO MLEKO

½ l mleka, 2 banani, 2 žlici sladkorja, žlica limoninega soka, žlica sladke smetane, rumenjaki, led. Dobro zmešati.

● MEDENO MLEKO

½ l mleka, 2 žlici medu, pol limone brez lupin, žlica sladkorja, rumenjaki — led. Vse skupaj dobro zmešati.

● JAGODNO MLEKO

250 gr svežih jagod, sok pol limone, 1 osminko litra mleka, 4 žlice sladkorja. Dobro zmešati.

V. S.

našel ženo, toda otrok ne bo mogel obdržati pri sebi. Tineeta ljubi bolj kot njegove. On pa se ne more odreči njenemu kipečemu telesu, kajti tudi v njem še ni ugasnila sli po življenju. Sam si je opomogel, se otresel hlapčevanja, le otrokom ne more pomagati. Spet bodo morali od hiše: Pavlek k Rojsu, Lizika h Grašču, Katika k Majerju. Tam bodo morali ostati. Kako dolgo? Ne, tega on ne more vedeti.

30

Med tistimi, ki so se ženili pred pustom, je bil tudi Rojsov Vinko. Morda se ne bi oženil — kot samcu mu ni nič manjkalo in deklet je bilo na izbiri — toda nevesta ni mogla čakati. (Posebno po tem, ko je nekajkrat ponoči ostal pri njej, je postala nestrpna.)

„Kaj še čakaš? Če jo imaš rad, jo vzemi,“ mu je prigovarjal oče.

Vinku se je čudno zdelo, da se je očetu bolj mudilo kakor njemu.

„Gospodariti ne boš mogel samo s hlapcem in deklo. Potrebna je pridna gospodinja.“

„Najel bom viničarja. Takega, ki bo imel dovolj ljudi za delo. Štefka mi bo lahko tudi tako pomagala na gruntu.“

„Že zaradi ljudi se to ne bi spodobilo. Ti si kmečki. Pošteno se oženi, ali pa...“

Priganjal je tudi Maček, Štefkin oče. Glas mu je trepetal, ko je menil: „Uspelo ti je, da si kupil grunt. Dobra kupčija. Če boš znal voditi kmetijo, bo dobro. Vendar ne boš mogel ostati brez gospodinjke. Štefki si obljubil ženitev, ko boš imel grunt. Kaj misliš zdaj z njo?“

Skomignil je z rameni: „Ne morem vsega naenkrat. Toliko se je nabrala na kup.“

„Vem, vem. Včasih tako nanese. Samo ne pozabi na svojo besedo!“

„Ko si bom uredil nekoliko, takrat se bom ženil. Če bi bil grunt v Šentpavlu, bi bilo lažje. Tako je le malo od rok. Vsak dan se moram peljati tja in biti povsod zraven, da mi delavci ne bi naredili kaj narobe. Ob cesti zidam hišo. Ko bo gotova, se bova s Štefko vselila.“

Vinko je kupil lep grunt. Posvetbo blizu mesta. Tam je bilo zemlje in to dobre zemlje, vredne denarja.

„Si slišala? Rojsov je izplačal vse naenkrat,“ je rekel Roman svoji ženi.

„Ježeš, Marija, kje je vzel toliko denarja! Oče mu ni mogel dati, z delom si tudi ni zaslužil,“ je zmigavala z glavo Tona in vprašujoče pogledavala moža.

„Govorijo vseprek, da mu je vrglo največ tihotapljenje. Oče mu ni mogel dati toliko jurjev. Maček je primaknil samo nekaj na račun ženitve. Nekje je pač dobil denar. Peljal sem s konji tam mimo in na svoje oči videl njegov grunt. Vinogradi so ves dan na soncu. Tam bo rasla dobra kapljica. Bogastvo! In do glavne ceste ni daleč. Ob cesti zidajo hišo, kakršne nima nobeden pri nas.“

Tona je kar požirala vsako njegovo besedo. „Vsake mu ni dano, da bi bil bogat.“

„Ti si nora! Vinko si je znal pomagati. Mi si ne znamo. Nismo se rodili o pravem času.“

Eno je držalo: kakor kmetje, razen Rojsa in Mačka, tako so tudi viničarji, kočarji in delavci z zavistjo govorili o Vinkovem bogastvu. Nosili so v sebi, česar niso upali povedati glasno: Fant si je nagrabil denarja s tihotapljenjem. Blizu meje je bil doma, kupoval je za nizko ceno živino od kmetov, njegovi pajdaši so mu jo spravljali na drugo stran. V dežju in blatu, v snegu, mrazu in temi so hodili po skritih poteh. Udinjali so se za denar. Lačni otroci, slab zaslužek, nobene pomoči od države — vse to jih je nagibalo k tihotapstvu. Miloščina so bili tisti dinarji, toda nekaj je le bilo, in za to malenkost so se izpo-

stavljali vsem nevarnostim. Cmagerja so ujeli na meji, kočarja Miho so pretepli graničarji in jim je potem komaj ušel, hlapca Pepeta so obstrelili med begom v nogo, marsikdaj so morali bežati — vse za Vinka, ki si je polnil žep s tisočaki in bogatel na njihov račun. Jedel je, popival, plačeval gospodi, kvaral po gostilnah, se vozil z motorjem, poleg Šefke se spozabljal tudi z drugimi dekleti, in sklep kupčije. Da bi sam delal, ne, ni čutil potrebe, naj drugi delajo zanj.

Ko je župnik v cerkvi enkrat za trikrat oklical Vinka in Štefko, so Šentpavelčani komaj čakali, da bi videli novoporočenca. (Nevesta so sodili po izgovorjeni besedi „da“ ali „hočem“ pred oltarjem. Če bo rekla glasno, bo imela oblast v hiši, če bo rekla tiho, s trepetajočim glasom, bo zapovedoval on.)

Štefka je obletala vse šivilje v mestu, da so ji šivale balo, ker ji je bila domača prevsakdanja, prenavadna. Gospodinja bo na bogatem gruntu, imeti bo morala nove obleke, lepše ko kmetice, ki se oblačijo skoraj vse enako. Njena mati je nadzorovala ženske, da so pravilno očistile hišo, spletale rože iz pisanega papirja, sama pa je pomagala kuharici, ki so jo najeli v mestu.

Kočar Miha, hlapec Pepe, Močnikov Peter in dekla Kata so zaprli pot, koder se je Vinko odpravljal z doma na poroko. Tako je bila navada v vasi. Napeljali so vrv čez cesto, posedli k mizi in pričakovali svojega vodjo. Radovedni so bili, koga bo določil za namesnika. O Anzu so vedeli, da je pobegnil v Avstrijo. Pepe je šepal, rana se mu še ni zacelila. Močnikov Peter je najrajši sam kupčeval, kočar Miha pa je bil prestar za prvega pomočnika. Vsak je ugibal, kako bo po Vinkovi poroki, in nobeden ni želel, da bi zaradi tega prenehali tihotapiti.

(Dalje prihodnjič)

Deutschnationale „Zusammenhänge“

(Nadaljevanje s 3. strani)

schon Geist! Unentwegt bemüht man sich, eine vom Slowenischen verschiedene »windische Sprache« in Kärnten »nachzuweisen«, was von jedem ernstzunehmenden Sprachwissenschaftler als unsinnig abgelehnt wird. Obwohl einerseits immer wieder behauptet wird, die slowenische Volksgruppe sei bereits derart zusammengeschmolzen, daß sich ein spezieller Minderheitenschutz für sie erübrige oder vor Durchführung unserer diesbezüglichen staatsvertraglichen Verpflichtungen erst eine eigene »Minderheitenfeststellung« durchgeführt werden müsse, wird andererseits immer wieder von der drohenden »Slawisierung« Kärntens gesprochen. Jeder Schritt der Bundes- od. Kärntner Landesregierung zur Normalisierung des österreichisch-jugoslawischen Nachbarschaftsverhältnisses erregte das Mißfallen von »Südpres«, gleichgültig ob es sich um den Kulturaustausch, den »kleinen Grenzverkehr«, Ferienaktionen der SPÖ-Kinderfreunde, den Ausbau des Loibl-tunnels, den Besuch jugoslawischer Touristen beim »Herzogstuhl« (dem slowenisch-österreichischen Rechtsdenkmal auf dem ehrwürdigen Zollfeld) oder was immer handelt. Alle erteilten »Rügen« werden in der Regel »im Namen Südkärntens« ausgesprochen, eine erheiternde Terminologie für eine in Wien erscheinende deutschnationale Pressekorrespondenz! Welche Persönlichkeit oder welche Zeitschrift immer sich gestattete, in den Kärntner Slowenen gleichberechtigte und förderungswürdige österreichische Landsleute zu sehen, wird von »Südpres« streng getadelt, sei es Bundeskanzler Dr. Klaus oder der frühere Außenminister Dr. Kreisky, der bekannte Schulpolitiker Dr. Neugebauer oder der bekannte Völkerrechtler Dr. Veiter, das Bundesministerium für Unterricht oder die Kärntner Landesregierung, die österreichische Volksvertretung oder die Europäische Volksgruppenunion, die Österreichische Liga für Menschenrechte oder der Gemeinderat der Südkärntner Stadt Bleiburg usw. Wir schämen uns direkt und zeihen uns mangelnder österreichischer Aktivität, weil unsere »Österreichische Nation« bisher erst viermal »gerügt« wurde und somit etwa gegenüber der bekannten Wiener katholischen Wochenschrift »Die Furore« ins Hintertreffen geriet!

Dafür können wir heute stolz bekennen, daß unser Blatt indirekt Anlaß zur eingangs erwähnten parlamentarischen Anfrage der FPÖ gegeben hat. Wir »protestieren schärfstens« (um bei der deutschnationalen Terminologie zu bleiben!), daß das Verdienst, dem »Österreich-Lexikon« richtige statistische Zahlen über die anderssprachigen Volksgruppen, der (im übrigen von uns durchaus geachteten überparteilichen) »Österreichischen Liga für Menschenrechte« zugeschrieben wurde! Sie stammen eindeutig aus der Artikelserie »Doppelsprachige Gemeinden in Österreich«, die unser seinerzeitiger Mitarbeiter, Herr Dr. Erich Körner, in den Heften 3, 4, 6 und 10 des Jahrganges 1960 unserer Zeitschrift veröffentlichte. Die darin enthaltenen Volkszählungsergebnisse aus 1951 bezüglich der »Sprachslowenen« (ein treffender Ausdruck, den wir einer Artikelserie des Nationalitätenfachmannes Dr. Veiter in der »Furche« entnehmen) sind ebenso richtig wie die zusätzlich angeführten, bis 1918 amtlich gewesenen, slowenischen Ortsnamen für die Südkärntner Gemeinden. Jedermann kann dies aus den Publikationen des Österreichischen Statistischen Zentralamtes über die Volkszählung 1951 und dem Band Kärnten des »Gemeindelexikons der im Reichsrat vertretenen Königreiche u. Länder« selbst nachprüfen.

»Südpres«-Nr. 99 vom 18. April 1966 hatte unter dem Titel »Wien immer wieder nicht unterrichtet« die österreichisch-humanistische Einstellung, die das »Österreich-Lexikon«

mit seinen Zahlen- und Namenhinweisen bei gemischtsprachigen Gemeinden so vorbildlich praktizierte, »schärfstens abgelehnt«. Soweit ihrem verklausulierten Bericht zu entnehmen ist, hätte die Lexikon-Redaktion »vor einer gesetzlichen Regelung« die slowenischen Ortsbezeichnungen überhaupt nicht und hinsichtlich des Sprachenverhältnisses nicht das von 1951, sondern nur jenes (ungünstigere) aus 1961 anführen »dürfen«, wobei »Südpres« lediglich jene Südkärntner als Sprachslowenen zu akzeptieren scheint, die im Volkszählungsbogen nur »slowenisch« angaben, die Varianten »windisch«, »deutsch und slowenisch« usw. aber nicht mehr darunter fallen. Abgesehen davon, daß sich die im Art. 7 des Staatsvertrages vorgesehenen Maßnahmen ausdrücklich auf die »... Bezirke Kärntens... mit slowenischer... od. gemischter Bevölkerung« beziehen, somit also eindeutig auch die Doppelsprachigen zu berücksichtigen sind, kann sich der Staatsvertrag von 1955 denkwürdig nur auf die bei seinem Abschluß gegebenen Verhältnisse beziehen und das ist eben das Sprachzählungsergebnis von 1951 und nicht das von 1961. Die deutschnationalen »Interpretationen« sind bestenfalls Wasser auf die italienischen Propagandamühlen in Südtirol!

Noch »entrüsteter« gibt sich »Südpres« in seiner Nummer 100 vom 20. Juni 1966 (»Neues vom Österreich-Lexikon«), wobei es sich bereits auf die Forderung einer »Großkundgebung in Villach« nach »Einzählung« des Bandes beruft.

Zur Ehre Österreichs und seiner beiden staatstragenden Großparteien kann gesagt werden, daß die von »Südpres« inspirierten Aktionen gegen die objektive Darstellung des »Österreich-Lexikons« praktisch nur bei der FPÖ und den anderen

deutschnationalen Kreisen Widerhall gefunden haben. Die Zeiten in denen Deutschnationalen die Politik von Bundes- und Landesregierung beeinflussen konnten, gehören glücklicherweise der Vergangenheit an. Auch ein aufgeschlossener, von österreichischem und europäischem Geist erfüllter Kärntner deutscher Muttersprache, stößt sich heute — da unsere Staatsgrenzen unbestritten sind und zwischen Kärnten und Slowenien ein reger touristischer und kultureller Austausch stattfindet — durchaus nicht daran, wenn seine slowenischen (windischen) Mitbürger ihre Muttersprache, die ja seit eh und je die zweite Landessprache darstellt, gebrauchen und neben dem deutschsprachigen auch der — in der Habsburgermonarchie sogar amtlich gewesene — slowenische Ortsname verwendet wird. Gerade auch die deutschländischen Sommergäste in Südkärnten freuen sich immer wieder über die schönen slowenischen Volkslieder, die sie zu hören bekommen und wundern sich, daß es Österreicher gibt, bei denen die Zweisprachigkeit »Anstoß« erregt.

Wie gesagt, »Südpres« hatte mit seiner »Protestaktion« gegen das »Österreich-Lexikon« nicht viel Erfolg. Wohl bemühte sich die FPÖ-Presse, der Angelegenheit ein geradezu revolutionäres Gesicht zu geben (»Kärntner Nachrichten« vom 14. Mai 1966: »Kärntner wehrt Euch! Was hier geschieht ist unerhört! — Was hat die Regierung mit unserem Heimatland Kärnten vor — Kärntner Eltern, wollt ihr es geduldig hinnehmen, daß eurer Jugend die Zukunft im eigenen Land genommen wird?«) und auch der sogenannte »Kärntner Heimatdienst« vermochte in der Monatszeitschrift »Die Kärntner Landsmannschaft«, Heft 6/1966, unter der Schlagzeile »1. Ausgabe des Österreich-Lexikons einziehen! Protestaktionen im ganzen Lande Kärnten — Eine Entschließung des Abwehrkämpferbundes in Villach« lediglich zu berichten, daß im »Gösser Brauhaus« zu Villach »über 100 Personen« von der Landesregierung, dem Kärntner Landeshauptmann und Landtag die »Einzählung« forderten.

Es entzieht sich unserer Kenntnis, inwieweit auch die anderen deutschnationalen Zeitschriften (Welscher »Bundesturnzeitung«, Grazer »Aula«,

Wiener »Eckhartbote deutscher Kultur- und Schutzarbeit« usw.) ins »Südpres«-Horn bliesen; am lautesen tat es jedenfalls das in Klagenfurt erscheinende Sprachrohr der ehemaligen SS-Angehörigen, »Die Kameradschaft, Unpolitisches Mitteilungsblatt für ehemalige Kriegsteilnehmer«. Es zog gleich auf der ersten Seite ihrer Mai-Juni-Folge unter der Überschrift »Dolchstoß in den Rücken Kärntens« gegen das »Österreich-Lexikon« zu Felde und schwindelte — wohl in der Hoffnung, seine Leser würden es ohnehin nicht nachprüfen — munter darauf los. So wird dem Lexikon einfach unterschoben, von »100.000 Slowenen« in Kärnten zu schreiben; tatsächlich scheint eine solche, heute natürlich unzutreffende Zahl, im Lexikon nicht auf, wie überhaupt das Stichwort »Slowenen« erst im II. Band (L—Z) behandelt werden wird. Die in jedem amtlichen Ortslexikon der Monarchie als auch in den beiden Kärntner slowenischen Wochenblättern nachlesbaren slowenischen Ortsnamen werden indirekt als erfunden hingestellt und geflissentlich übersehen, daß es in der demokratischen Republik Österreich jedermann freisteht, in Wort und Schrift bei gemischtsprachigen Orten außer dem amtlichen auch den in der zweiten Landessprache anzuführen. Es steht den »SS-Kameraden« schlecht an, heute von der »heiligen Karawankengrenze« zu sprechen, nachdem sie 1941 nichts daran fanden, daß diese von ihren Gesinnungsgenossen als »natürlicher Übergang« in das geraubte und überwiegend slowenische Oberkärnten (damals wurde es »Südkärnten« getauft) bezeichnet worden ist.

Der »Österreichische Bundesverlag« und der »Verlag für Jugend und Volk« mögen sich mit der Mehrheit aller demokratischen und patriotischen Österreicher einig wissen, daß nicht diejenigen, die auch den anderssprachigen Österreichern Gerechtigkeit angedeihen lassen, den »nationalen Frieden« gefährden, sondern dies jene altersschwachen deutschnationalen Kreise tun, bei denen schon eine sachliche Information über die Existenz anderssprachiger Mitbürger »Anstoß« erregt!

(Die Österreichische Nation)

GNORGES COURTELIN:

Tanek sluh

Sedela sva v jedilnici. Moja žena Solange je pletla nogavice, jaz sem izpolnjeval listke športne slave. V najinem stanovanju je bilo večkrat slišati čudne, skrivnostne šume. Dostikrat sem imel vtis, da čisto razločno čujem, kako kašlja hijena ali renči jaguar. Morda so prihajali šumi od vodovodne napeljave. Vrag si ga vedi. Solange je večkrat napela ušesa in vprašala:

»Psi! Ali slišiš? Kaj pa je to?«

»Kaj?« sem vpraševal in se delal, kot da nisem nič slišal.

»Ali res ne slišiš?« se je čudila in me preplašeno gledala, »zdi se mi, da kašlja hijena. Pojdi in poglej, kaj se dogaja v hiši.«

Najprej sem šel v kuhinjo na koncu dolgega mračnega hodnika. Groza me je bilo že ob misli, kaj vse bom odkril v njej. A že na pragu mi je odleglo, ko sem opazil, da je padla na tla le vrečica, v kateri smo sušili brinove jagode. Vrnil sem se in skušal pomiriti Solange. Nejeverno me je gledala:

»Ali je mogoče, da je ta čudne glasove povzročil brin in ne hijena?«

Potem je nekoliko pomirjena pletla naprej nogavice, jaz pa sem se spet ubadal s stavnimi listki. Vtem je prišel najin prijatelj Dardier. Nenavadno tenak sluh ima ta možakar in naravnost ljubi razne šume. Z lahkoto ugotovi izvor še tako skrivnostnega šuma ali zvena. Dardieru ne bi bilo treba po vsem našem dolgem in mračnem hodniku, da bi videl, kaj je padlo na tla v kuhinji. Rečem vam, da bi nama že od tod, iz jedilnice, z golovostjo zatrdil, da je bila to vrečica z brinovimi jagodami. Takšen je Dardier. Sedel je, si obrisal pot in me vprašal:

»Kako je kaj, Henri, s temi tvojimi stavnimi listki?«

»Ah, slabo; ko bi ta čas, ko jih izpolnujem, delal kaj pametnega, bi bil že bogat. Ali bi kaj popila? Dobil sem odličan konjak.«

Pri petem kozarčku se je Solange zgrozila.

»Kaj je to? Kakšen čuden šum.«

»Nič nisem slišal.«

Povprečen človek lahko zazna in opiše običajne vsakdanje šume in zvoke, kot so otroški jok, avtomobilska hupa, meketanje, lomljenje stekla, šumenje papirja pri mečkanju in podobno.

Naš Dardier zmore več.

»Saj to je vendar čisto preprosto,« je dejal, »v kozarčkih s konjakom se premika led. Od tod šum. Sicer pa sem vama prišel nekaj predlagati. Zajadrajmo malo na morje: Solange, Henri in jaz. V St. Malouju sem najel ladjico in prav lepo bi bilo, če bi kaka dva tedna križarili po Atlantiku. Tako se bo Solange vsaj enkrat spčila od raznih šumov.«

»Čudovito! Veličastno!« sva vzkliknila oba s Solange.

Tako sem mislil v začetku. Danes pa preklinjam zlo usodo, ki me je pripravila do tega, da sem sprejel ponudbo.

Stali smo na palubi na odprtem morju, nekje v bližini Azorskih otokov: Solange, Dardier, jaz in Gambarre, kapitan ladjice. Nenadoma se je zaslišal iz vode nekakšen brbotanju in kolcanju podoben glas. Podoben ni bil prav ničemu znanemu in je deloval nekako čudno in nesnovno.

»Kaj je to?« je radovedno vprašala Solange.

»Kit glavač bo,« je kot bi izstrelil iz topa, odgovoril Dardier.

»Točno!« je vzkliknil kapitan Gambarre, »pravo čudo ste, gospod Dardier. Pravite, da še nikoli niste križarili po morju, pa imate boljši sluh od vsakega pomorščaka, tem prejš, ker je zvok, ki smo ga pravkar slišali, na tej zemljepisni dolžini izredno redek in komaj dojemljiv.«

Dva dni pozneje mi je Solange dejala:

»Ko se v Nantesu izkrcamo, se bom poročila z Dardierom, dragi moj Henri.«

»Kaj! Kako praviš? Zakaj?« sem se zgrozil. »Kaj pa jaz?«

»Nič! Od tebe se bom ločila in se poročila z njim. Kaj naj počnem z možem, ki ne zna razlikovati niti sirene rešilnega avtomobila od mukanja krave!«

Alphonse Allais:

SPIRITIZEM

Prišli smo do črne kave ali do posladka, ne spominjam se več natančno, ko je eden izmed gostov pri mizi, okulist Jean Fourie sprožil pogovor o spiritizmu.

Vse, kar je v stanovanju zaslužio označbo miza, je začelo nenadoma trepetati kot šiba v vodi, na veliko žalost porcelana, ki se je boleče seznanjal s parketom.

Spiritistom so od notranjega ognja zažarele oči, materialisti so hladno zmigovali z rameni.

Nekateri so ves čas spretno molčali. Med tistimi, ki so se posebej odlikovali z molkom, je bil naš stari prijatelj, Amerikanec Harry Covayre. Posvečal se je izključno mešanju groga in whiskyja.

»In ti, Harry?« ga je nekdo vprašal. »Ali verjameš v preseljevanje duš?«

»Ne govorite mi o tem,« je ves bled odvrnil. »To me spominja na najstrašnejši čas mojega življenja.«

»Pripovedujte!« smo vsi hkrati vzkliknili.

»Še danes vidim, kako sem se sprehajal po Parizu v tuji koži, v koži nekoga, ki ga sploh nisem poznal. Verjemite mi, da to ni bilo prijetno. Bilo je nekako pred enim letom. Ravno tako kot danes smo se s prijatelji celo noč pogovarjali o nadnaravnih rečeh. Vzdigovali smo mizice in klicali duhove.«

Proti jutru sem se poslovil od prijete družbe kolegov in duhov in odšel domov. Ne vem, kako, toda nenadoma sem se znašel pred mrtvašnico v Rue Saint-Jaques in vstopil.

O groza! Prvo truplo, ki sem ga zagledal na marmornati mizi, je bila moja prijateljica, ljubka stvarca, ki me je varala s celim levim bregom Seine.

Bled kot smrt sem se obrnil k čuvaju.

»Gospod,« sem dejal, »vem, kdo je to dekle.«

»Mi tudi. Našli smo pri njej papirje, ki ne dopuščajo dvoma o njeni istovetnosti. V pismu piše tudi, da se bo utopila z ljubimcem.«

»Toda njen ljubimec sem — jaz!«

»Motite se, njen ljubimec je bil mladi mož, ki leži poleg nje.«

Radovednost je premagala žalost in šel sem pogledat tekmece.

Ali veste, kdo je bil?

Jaz sem bil to, jaz!

V glavi se mi je zavrtelo.

Truplo, ki je ležalo pred menoj, sem bil zares jaz, in obleka je bila moja.

Kar se da mirno sem rekel čuvaju:

»Ali opazite, kako mi je ta mladi mož podoben?«

Čuvaj je bruhnil v smeh:

»Podoben, vam? Potem sem jaz podoben papežu.«

Skočil sem k ogledalu. Zagledal sem velikega, bledega moža s črnimi zalizci. Oblečen je bil v sivo karirasto obleko. Ne spominjam se, da bi bil kdaj nosil kaj takega. Po dokumentih sem ugotovil, da sem Španec. Jaz oziroma moje telo je bilo mrtvo, moja duša pa je tičala v tem idiotu. Poleg tega nisem znal niti besedice špansko. Kaj naj počnem? Naj grem spet? Kam?

Obiskal sem nekaj znancev. Nihče me ni poznal. Neznanec mi je na cesti stisnil v roko bankovec za tisoč frankov. Gotovo jih je bil dolžan Špancu. Prav! S tem denarjem sem imel v listnici kar čeden kupček. Prejšnji sklep, da mi ne preostane drugega kakor samomor, sem v novih okoliščinah spremenil: vrgel sem se v veseljačenje, ki bi še bizantinskemu dvoru ne delalo sramote.

Ah, če se spomnim teh časov!

»In potem,« sem ga vprašal, »kdaj je našla vaša duša spet pot v svoj naravni oblač?«

Harry je suho odvrnil: »Naslednje jutro, ko sem se streznil.«

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjstvo — 11.10 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonovi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Objave — 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 16.55 Kulturna poročila — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Lokalni šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Sobota, 20. 8.: 8.05 Domači vrt — 8.45 Domača književnost — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Setev morja, roman — 15.50 Govorimo o znanstvenih knjigah — 16.30 Pogovor z gostom — 17.00 Sprehod po Salzburgu — 18.00 Kulturni razgledi — 19.10 Odmev časa — 20.15 Zločinec zaradi izgubljene časti, pripovedka — 20.45 Orkestralni koncert slavnostnih iger v Salzburgu.

Nedelja, 21. 8.: 8.05 Orkester deželnega gledališča v Linzu — 11.00 Koncert v zelenem — 12.45 Ogladalo mestnega gledališča — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Krížem po svetu, križem skozi čas — 18.05 Samo veselje z glas-

— 18.00 Aktualna reportaža — 18.30 Pomoč potrebuje vsak — 20.00 Orkestralni koncert slavnostnih iger v Salzburgu — 20.30 Poročila.

Celtnik, 25. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Veseli ljudje po hribih in dolinah — 18.05 Kmetijska oddaja — 18.20 Gospodarski komentar — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Sonce visi v lipi — 21.10 Pripovedujama in prepevamo o deželi Drave.

Petek, 26. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Celtn ure domače obrti — 18.00 Koroške pihalne godbe — 18.35 Kaj pravi industrija — 20.15 Seina — Donava — 20.45 Aktualni prispevek — 21.00 Glasbene šarade.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.15 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Objave iz Avstrije — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Reporterji med poljo — 18.00 Glasbena oddaja s plošč — 19.20 Kaj slišimo danes zvečer — 21.55 Športni komentar — 22.10 Pregled po svetu.

Sobota, 20. 8.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Gospodarsko za vsakogar — 13.20 Odmev iz Avstrije — 14.00 Pihalna glasba — 14.40 Tehnični razgledi — 15.05 Melodija z Dunaja — 16.00 Za delovno ženo — 17.25 Reporterji med poljo — 17.50 Šport in glasba — 19.30 Mednarodni festival lahke glasbe v Münchenu — 21.30 In svet gladije.

Nedelja, 21. 8.: 8.05 Oh, ti-le moški — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Matineja slavnostnih iger v Salzburgu — 13.10 Za avtomobiliste — 14.30 Pisana tančica, roman — 15.45 Štajerske pesmi in plesi — 18.00 Mednarodna radijska univerza — 18.30 Olivaritev visokošolskih tednov v Alpach — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Serenada slavnostnih iger v Salzburgu — 20.45 Melodija za nedeljski večer.

Ponedeljek, 22. 8.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Za prijatelja opere — 14.20 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Narodne pesmi daljnih dežel — 16.00 Otroška ura — 17.25 Brali smo za vas — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Slavnostne igre v Bregenzu.

Torek, 23. 8.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.30 Pomembni orkestri — 14.35 Gálhejovi zapiski od Bodenskega jezera — 16.00 Francija, tretja sila v vesolju — 17.25 Znanje za vse — 17.40 Sprehodi po grškem Dunaju — 19.30 Slavnostni koncert evropskega jazz-orkestra.

Sreda, 24. 8.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.10 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Vrelec življenja — 16.00 Madžarski pripovedniki 20. stoletja — 17.25 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.40 Lepa pesem — 19.30 Belgijski festivalni orkester — 20.30 Dirigira Robert Stolz.

Celtnik, 25. 8.: 8.10 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Dunajska koncertna ogledalo — 13.30 Haydnova glasba — 14.15 Znaní orkestri — 14.35 Zapoje eno — 17.25 Raziskovalci v gosteh — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 Kako revno bi bilo življenje brez spominov — 20.00 Glasba Nica Dastala — 20.30 Zaljubljene gosli — 21.00 Po vodah Južne Amerike.

Petek, 26. 8.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Stvaritve velikih mojstrov — 13.20 Olivaritev avstrijskega kmetijskega sejma v Welsu — 13.40 Za prijatelja opere — 14.35 Sodobni avstrijski komponisti — 16.00 Otroška ura — 17.25 Znanje za vse — 19.30 Sen poletne noči, prenos iz Salzburga.

Slovenske oddaje

Sobota, 20. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 18.25 Ko so fantje proti vasi šli.

Nedelja, 21. 8.: 6.15 Duhovni nagovor — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in volčimo.

V Aziji in Afriki uvažajo največ mamil

Organizacija Združenih narodov je v posebnem poročilu ugotovila, da je danes na svetu nekaj sto tisoč ljudi, ki redno uživajo mamila. Do te ugotovitve je prišla OZN na podlagi ankete, ki jo je izvedla v večini včlanjenih držav.

V Evropi zavzema „častno“ prvo mesto po številu narkomanov Zahodna Nemčija, kjer živi 4357 registriranih uživalcev mamil. V Španiji so jih našli 1588, v Veliki Britaniji 783, v Holandiji 410, v Italiji 201, v Avstriji 63 itd. V Franciji uživalci mamil niso obvezno registrirani, po neuradnih podatkih pa jih je v tej deželi okoli 300.

Precej na vodilnem mestu je tudi v tem oziru Amerika, kjer živi skoraj 50.000 registriranih narkomanov, vendar pa uživajo največ mamil v deželah Azije in Afrike, saj ima samo Indija okoli 360.000 narkomanov. V poročilih afriških dežel je poudarjeno, da je tam zelo razširjeno kajenje marihuane, toda natančnih števil ni bilo navedenih.

bo — 19.00 Nedeljski šport — 20.10 Whispers, kriminalka — 21.15 Naslednji, prosim; vesele dogodivščine.

Ponedeljek, 22. 8.: 8.15 Pisana tančica, roman — 8.45 Glasba tujih dežel — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni katežek — 18.15 Tisk in gospodarstvo — 18.25 Za vas, za vse — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Medicinska uporaba radioaktivnih izotopov — 20.30 Mesto in podeželje — 21.30 Koroška domovinska kronika.

Torek, 23. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Hvalite mojo ljubico — 15.45 Koroška pesništvo — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 18.15 Iz prve roke — 18.25 Ča me vprašate — 18.35 Aktualna literarna oddaja — 19.00 XY ve vse — 20.15 Napoleon in ženske — 21.30 O tem lahko govorimo.

Sreda, 24. 8.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 15.30 Igra Sven Saaby — 15.45 Gonda Jäger kot pripovednika

Ta teden vam priporočamo

- Walter Scott: **IVANHOE**, zgodovinski roman iz stare Anglije, 384 str., br. 21 šil.
- Din Lin: **SONCE NAD REKO SANGANJ**, roman o novi Kitajski, 248 str., ppl. 12 šil.
- Erich M. Remarque: **ČAS ŽIVLJENJA IN ČAS SMRTI**, pretresljiv roman iz druge svetovne vojne, 440 str., pl. 60 šil.
- Wl. St. Reymont: **LETO 1794**, zgodovinski roman iz stare Poljske, 848 str., pl. 78 šil.
- Halldor Laxness: **ISLANDSKI ZVON**, roman islandskega Nobelovega nagajenca, 480 str., pl. 42 šil.
- John Knittel: **EL HAKIM**, roman zanimivih doživetij v Egiptu, 292 str., pl. 78 šil.
- B. Traven: **BELA ROŽA**, napet roman o življenju v Mehiki, 232 str., ilustr., br. 15 šil.
- Karl May: **VINETOU**, roman o velikem poglavarju Indijancev, devet knjig skupaj 1040 str., pl. 104 šil.
- Alberto Moravia: **RIMSKE ZGODBE**, zbirka povesti iz življenja revnih ljudi, 256 str., ppl. 50 šil.
- Maksim Gorki: **OTROŠKA LETA**, mladostni spomini največjega samorastnika ruske književnosti, 240 str., kart. 18 šil.
- Guy de Maupassant: **MOČNA KAKOR SMRT**, roman velike ljubezni, 192 str., pl. 52 šil.
- Jose E. Rivera: **VRTINEC**, roman iz kavčukovih gozdov v Kolumbiji, 284 str., ppl. 30 šil.
- Marjan Kolar: **SAMOMOR V NEBESIH**, humoreske iz sodobnega življenja na podeželju, 120 str., br. 15 šil.
- Robert Merle: **SMRT JE MOJ POKLIC**, roman iz nacističnih koncentracijskih taborišč, 244 str., br. 13 šil.
- Jerome K. Jerome: **TRUJE MOŽJE SE KLATUJO**, vesele dogodivščine Angležev v pruski Nemčiji, 260 str., ilustr., kart. 22 šil.
- Vladimir Minač: **SMRT HODI PO HOSTI**, roman o ruskih partizanih, 164 str., br. 13 šil.

Posamezne knjige lahko naročite tudi po pošti. Plačilo možno v obrokih.

Knjigarna „Naša knjiga“, Wulfengasse

84. Dunajski mednarodni velesejem

od 11. do 18. septembra 1966

TEKSTILJE IN MODA

Modne revije — Salon krzna — Obleke — Teden petljaste mode — Tekstilije za dom — Talne obloge — Usnjeni izdelki — Umeina obrt — Igrače — Razstava športnih potrebščin
Kolektivne razstave inštitutov za gospodarsko pospeševanje Nižje Avstrijske in Tirolske
Paviljon iznajdb (Sejemska palača)
Posebna razstava: „Sami lahko napravimo“ (Sejemska palača)

TEHNIKA — INDUSTRIJA — OBRT

Stroji — Naprave — Orodja — Gradbeni sejem — Umele snovi — Tehnika v gospodinjstvu — Razstava embalaže

KMETIJSTVO

Razstava kmetijskih strojev s predvajanjem — Semena — Razstava plemenske in vprežne živine: govedo, konji — Poučna razstava gnojenja
Posebna razstava: „Rastlinstvo za 7 milijonov sladokuscev“
Živila in nasladi — Vinska pokušnja
Uradne kolektivne razstave 21 držav

Obe sejamski napravi — Sejemska palača in Sejemsko razstavišče — sta odprti dnevno od 9. do 18. ure, vinska pokušnja in sejem živil do 20. ure.
Za obiskovalce sejma izven Dunaja popust na železnicah in avtobusih. Sejemske izkaznice pri deželnih zbornicah obrtnega gospodarstva, deželnih in okrajnih kmetijskih zbornicah (razen Tirolske in Predarlške) ter pri vseh posebej označenih prodajalnah (potovalnih uradih itd.)

Ponedeljek, 22. 8.: 14.15 Poročila, objave pregled sporeda — Domači napravi — Ljudsko varovanje — 18.00 Za našo vas.

Torek, 23. 8.: 14.15 Poročila, objave — Športni mozaik — Ob zvokih harmonike.

Sreda, 24. 8.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Celtnik, 25. 8.: 14.15 Poročila, objave — Narodne iz Režije — Iz popolne torbe.

Petek, 26. 8.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Ljubezen in življenje žene.

TELEVIZIJA

Sobota, 20. 8.: 15.30 Igra brez meja — 17.00 Mednarodni jahalni turnir v Bregenzu — 19.03 Počilnice s Svenbjorgom — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Družina Schmek — 21.50 Sedem dni časovnih dogajanj.

Nedelja, 21. 8.: 15.00 Mednarodni jahalni turnir v Bregenzu — 17.03 Svet mladine — 17.35 Za prijatelja znamk — 18.05 San Francisco — 19.30 Aktualni šport — 20.20 Pustolovščina na Dunaju, kriminalni film.

Ponedeljek, 22. 8.: 19.15 Pustolovščina pod vodo — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Adieu Mademoiselle — 21.00 Stara kot človeštvo — 22.05 Janine Aimee.

Torek, 23. 8.: 19.05 Družinska komedija — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kaj sem — 21.00 Inozemski odmev — 22.10 Ali je bil umor?

Sreda, 24. 8.: 11.03 Vrtnice za državnega tožilca — 17.03 Pavilione dogodivščine — 17.40 Lassie — 18.05 Kaj lahko postanem — 19.05 Podoba iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.05 Srce v četrti — 21.00 Igra brez meja — 22.50 Janine Aimee.

Celtnik, 25. 8.: 19.05 Športni kaleidoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.20 Kuhar Valnocha — 21.40 Prometni razgledi.

Petek, 26. 8.: 11.03 Živčna žaga — 19.05 Televizijska kuhinja — 19.30 Čas v sliki — 20.10 Stiska ognja, opera — 22.30 Janine Aimee.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 202,4 — 202 m. UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz
Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen v nedeljah): 4.30 Dobro jutro — 11.00 Turistični napotki — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Popoldanski koncert — 19.05 Glasbene razglednice — 22.10 Plesna glasba.

Sobota, 20. 8.: 8.05 Glasbena matineja — 9.15 Počilniški pozdravi — 10.15 Operni koncert — 12.05 Dve rap-sadiji Bela Baraka — 12.40 Igrajo „Zadovoljni Kranjci“ in trio Vitala Ahačiča — 14.15 Iz solistične glasbe slovenskih skladateljev — 14.35 Voščila — 15.30 Pesmi in plesi iz Jugoslavije — 18.15 Zanimivosti iz sveta zabavne in jazzovske glasbe — 18.50 S knjižnega trga — 20.00 Sobotni koncert orkestralne glasbe — 20.30 Trije mošje v čolnu, radijska igra — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 21. 8.: 8.05 Na divjem zapadu, mladinska radijska igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomnila, tovariši — 10.45 Za prijatelja lahke glasbe — 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 14.00 Slavni pevci, znamenite arije — 15.30 Humoreska tedna — 16.00 Nedeljska športna popoldne — 20.00 Iz tisoč in ene noči — 21.00 Kličemo letovišče.

Ponedeljek, 22. 8.: 8.05 Glasbena matineja — 9.00 Za mlade radovedneže — 10.15 Otroška suila — 10.35 Vsakomur svoje, podlistek — 12.05 Beethovnova simfonija št. 1 — 12.40 Branka Stiglar in Božo Grošelj pojeta narodna — 14.05 Ljudski molivi v hrvaški in srbski koncertni glasbi — 14.35 Voščila — 15.30 Ljubljanski oktet in ženski vokalni kvartet — 17.05 V svetu opernih melodij — 18.15 Zvočni razgledi — 20.00 Panorama zabavnih melodij — 20.30 Koncert komornega orkestra Moskovskega državnega konzervatorija.

Torek, 23. 8.: 8.05 Glasbena matineja — 9.15 Sprehod z velikimi zabavnimi orkestri — 10.15 Odlomki iz opere „Evgenij Onegin“ — 12.05 Krotke skladbe — 12.40 Dobri znanci in ansambel Andreja Blumauerja — 14.05 Sredi pletja — 15.40 V turek navzidenje — 17.05 Dva slavna cikla iz klavirske literature — 18.15 Vrtno globus zabavnih melodij — 18.50 Na mednarodnih križpotjih —

20.00 Poje Učiteljski pevski zbor — 20.20 Pes, ki mu je gospod Bozzi ime, radijska igra.

Sreda, 24. 8.: 8.05 Glasbena matineja — 9.15 Kaj so pali otroci — 10.15 Tenorist Mitja Gregorčič — 10.45 Človek in zdravje — 12.05 Mali opoldanski koncerti — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.05 Lahka glasba — 14.35 Voščila — 15.30 Črnske duhovne pesmi in izraelske pesmi — 17.05 Na obisku pri Leošu Janačku — 18.15 Iz naših šladijev — 18.50 Naj razgovor — 20.00 Rigoletto, opera.

Celtnik, 25. 8.: 8.05 Glasbena matineja — 9.15 Lepe melodije — 9.45 Sanje male Vere, glasbena pravljica — 10.15 Iz oper Ekvinočij, Veronika Deseniška in Hlapec Jernej — 12.05 Priljubljene skladbe za violino — 12.40 Čez hrib in dol — 14.05 Orkester RTV Ljubljana — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Turistična oddaja — 18.15 Paleta opernih melodij — 20.00 Celtnikov večer domačih pesmi in napovedov — 21.00 Večer umetniške besede.

Petek, 26. 8.: 8.05 Operna matineja — 9.00 Pionirski tednik — 10.15 Domače viže in domači ansambli — 10.35 Vsakomur svoje, podlistek — 12.05 Iz Mozartovih oper — 12.40 Beneške narodne — 14.05 Koncert lahke glasbe — 15.30 Od vasi do vasi — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.50 Kulturni globus — 20.00 Zbor Slovenske filharmonije — 20.25 Iz arhiva lažje orkestralne glasbe — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

Sobota, 20. 8.: 12.15 Zivalstvo Jadranskega morja — 13.30 Pesmi za poletje — 15.30 Zbor „Lojze Bratuz“ iz Gorice — 16.00 Volan — 16.20 Zlomljena os — 17.20 Razkuštrane pesmi — 19.15 Počilniška srečanja — 20.30 Teden v Italiji — 21.00 Sončni dan, drama.

Nedelja, 21. 8.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Oddaja za najmlajše — 12.30 Za vsakogar nekaj — 13.30 Glasba po željah — 15.30 Tolminci — 18.00 Najlepše simfonije — 19.15 Nedeljski vestnik — 19.30 Italijanske počilnice — 20.30 Zborovske skladbe Frana Venturinja.

Ponedeljek, 22. 8.: 12.30 Za vsakogar nekaj — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Baročne skladbe — 19.15 Iz ženskih tednikov in revij — 20.30 Fra Gherardo, drama.

Torek, 23. 8.: 12.00 Iz slovenske folklore — 12.30 Za vsakogar nekaj — 13.30 Glasba po željah — 18.30 Ustvarjalci moderne glasbe — 19.15 Spoznavajmo naravo — 19.30 Poklici v slovenski pesmi — 21.00 Gore v slovenski literaturi.

Sreda, 24. 8.: 12.15 Turistični razgledi — 12.30 Za vsakogar nekaj — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 18.30 Dvorkova komorna dela — 19.15 Sodabne bolezní — 21.00 Simfonični koncert.

Celtnik, 25. 8.: 12.00 Kulturne ustanove Furlanije v zadnjem stoletju — 12.15 Za vsakogar nekaj — 13.30 Glasba po željah — 18.30 Slavni solisti — 19.00 Zlata skrinjica — 21.00 Srečanja na podeželski postaji.

Petek, 26. 8.: 12.15 Žena in dom — 12.30 Za vsakogar nekaj — 18.00 Ne vse, toda o vsem — 19.15 Umetnostne galerije v Italiji — 20.30 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

HORIZONT-električni plot

zvesti pastir živine

Podjunska trgovska družba
bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf
A 9141 tel. (0-42-36) 281

Oglejte si našo razstavo tudi v prostorih hotela Rutar v Dobrli vasi.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.